

Perspectief
ChristenUnie-jongeren

PerspeX

jaargang 11 | nummer 4 | december 2011

Thema

FAILLIET

Interviews met
Carola Schouten
&
Gert-Jan Segers

EIGENWIJZER

**Kunst biedt
perspectief**

**Failliet van
de rechtstaat?**

**Neem jij je
ouders weer
in huis?**

INHOUD

FAILLIET

4 / 5

Jouw geld telt

6

De euro in de crisis!

7 - 9

INTERVIEW

Carola Schouten

9 / 10

Impulsuitgaven

10 / 11

Ik wil een iPhone, iPad, iPod, I..... enz.

12

COLUMN

Koop, lustig, los: eindejaarsinkopen

13 - 15

INTERVIEW

Gert-Jan Segers

16

COLUMN

weigerpolitici

30 / 31

Neem jij je ouders weer in huis?

32 / 33

"Van eigen belang naar gedeeld belang"

33 / 34

Duurzaamheid en het bankroet gaan van onze economie

35 / 36

Kunst biedt perspectief

EIGENWIJZER

23 - 25

Afschuiven op de zwakste schakel of doorpakken met sterke schakels?

26 / 27

Hoge griffierrechten: falliet van de rechtstaat?

28 / 29

Crisistijd

tijdlijn

REDACTIE

Marjolein Koster

Renske Oudekerk

William Poutsma

Jan-Hendrik van Sligtenhorst

Frits Tromp

VOORWOORD

Fairtrade. Dat was het woord waar het Perspectief-congres van eind november om draaide. Hoe gaan we om met de eerlijke handel van bijvoorbeeld kleren en elektronica? Als producent, maar zeker ook als consument heb je een verantwoordelijkheid voor duurzaamheid.

Met enige creativiteit zou je ook geld onder fairtrade kunnen scharen. Hoe ga je om met financiële producten? Hoe duurzaam kopen we geld in? En is 'goedkoop geld kopen' niet een oorzaak van de huidige crises in ons werelddeel?

De donkere dagen van december lijken symbool te staan voor de huidige crisis in Europa. Waar eerder alles kon vanwege het vele geld in de Eurozone, moet de Europese bevolking en masse de broekriem aanhalen.

Maar behalve crisis staan we in deze Perspex ook stil bij het Najaarscongres van Perspectief.

***Goede feestdagen gewenst en
Gods zegen voor 2012.***

Frits Tromp

Hoofdredacteur Perspex

Jouw geld telt

Een boekrecensie

Tijdens de brainstorm voor deze Perspex over geld was ik al begonnen in het boek 'Jouw geld telt' van Howard Dayton. Ik was nog maar bij hoofdstuk vier van de zeventien, maar toen al had het boek mijn volledige aandacht. Het gaat over christelijk omgaan met je geld. In de bijbel staan 2.350 verzen die gaan over geld. Ook Jezus' gelijkenissen behandelen dit onderwerp regelmatig (16 van de 38!). Hoogste tijd voor een praktische les volgens schrijver Dayton (1943) en wij volgen graag.

Howard Dayton

Howard Dayton is geboren op 7 oktober 1943 in Florida, VS. Na het afronden van de opleiding 'Hotel Administration', heeft hij 2,5 jaar bij de Amerikaanse marine gezeten en is daarna een restaurant begonnen. In 1974 werd hij uitgedaagd om de bijbel te onderzoeken op wat God ons leert over het omgaan met geld. Dit heeft zijn leven veranderd. Hij voelde dat God hem de passie gaf om zijn nieuwe levensveranderende principes te delen met anderen. Vanuit die gedachte schreef Dayton vier boeken: *Your Money: Frustration or Freedom*, *Your Money Counts* (Jouw geld telt), *Free and Clear* en *Your Money Map*.

In 1985 richtte hij de Crown Ministries op, waarmee hij een kleinschalige financiële cursus aanbod. De stichting bleef groeien, heeft een fusie meegemaakt in 2000 en is nu actief in meer dan 80 landen wereldwijd. De visie van de Crown Financial Ministries (nieuwe naam sinds de fusie) is om 300 miljoen mensen in de wereld Gods financiële principes te hebben geleerd in 2015. Dit doen ze ook in Nederland, voornamelijk door gemeentebrede cursussen. Zie www.crownlife.nl voor meer informatie.

Opzet

In het boek wordt een grote lijn uitgestippeld door middel van een wiel dat boven ieder hoofdstuk gezet wordt. Centraal in het wiel staat de term 'Trouwe rentmeester', daaromheen zijn acht lege vakken (gescheiden door 'spaken', voor de visueel ingestelde lezers). De 'buitenband' van het wiel is ook opgedeeld in acht vakken; de thema's van de hoofdstukken, te weten: schuld, advies, eerlijkheid, geven, werken, investeren, kinderen en uitgeven. Hoe verder je in het boek komt, hoe completer het wiel wordt, de lege vakken worden bij een bepaald hoofdstuk ingevuld met een term. Uiteindelijk krijg je de thema's als volgt te zien: *vermijd* schuld, *vraag* advies, *absolute* eerlijkheid, *gul* geven, *hard* werken, *sparen* investeren, *train* kinderen en *wijs* uitgeven.

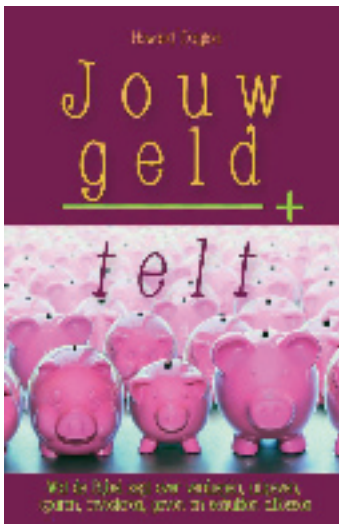
Samenvatting

Het boek begint met het feit dat er een probleem is. Gefocust wordt op een getrouwd stel dat uit elkaar wil gaan vanwege financiële problemen. Dit stel is bereid om te proberen samen uit deze problemen te komen. Het antwoord op de financiële problemen is de bijbel. Er staat ontzettend veel informatie in de bijbel over hoe we om moeten gaan met geld. Belangrijk is te beseffen dat wij geen eigenaars zijn van 'onze' eigendommen en geld. God is de eigenaar, wij zijn beheerders; rentmeesters. Schulden worden in de bijbel gezien als vloek, ze staan in de weg van jouw relatie met God. Het boek geeft een tien-stappenplan om uit je schulden te komen.

'We kunnen niet oneerlijk zijn en tegelijkertijd van God houden'

Daarnaast is absolute eerlijkheid nodig als basis. Dit tegenover God, je partner, kinderen, vrienden en collega's. Want we kunnen niet oneerlijk zijn en tegelijkertijd van God houden. Het hoofdstuk over geven is erg praktisch, er komt antwoord op vragen als 'hoe geef je', 'hoeveel geef je' en 'wie geef je'. Wat betreft je werk wordt er gezegd dat een baan niet alleen een manier is om geld te verdienen, het is ook bedoeld om een godvruchtig karakter te ontwikkelen. Er wordt aangeraden een testament op te laten maken. Dit schept duidelijkheid in wettelijke onzekerheden, maar ook in je financiën nu je nog in leven bent, zodat je zelf de belangen van je erfgenamen kunt behartigen. In het hoofdstuk over kinderen worden weer praktische tips gegeven hoe je je kinderen al vanaf jonge leeftijd kunt leren hoe God wil

dat we met zijn geld omgaan. Uiteindelijk wordt benadrukt wat écht belangrijk is. Geld is niet slecht, het kan geweldige dingen doen. Rijkdom kan wel in de weg gaan staan van een vruchtbaar leven. Belangrijkst is dat je je overgeeft aan God, dat je Jezus persoonlijk aanneemt. Alleen Hij kan bewerkstelligen wat het boek allemaal aanreikt.

Mijn mening

Persoonlijk heeft het boek heeft mij ontzettend aan het denken gezet, vanaf hoofdstuk één. Het heeft mijn kijk op geld en God veranderd. Het is een praktische handleiding, er staan veel tips in. Deze tips zijn echt haalbaar en duidelijk. Daarnaast staan er veel verwijzingen naar de bijbel in. Op deze manier kun je nog verder studeren op de onderwerpen. De manier van schrijven is heel prettig, het leest gemakkelijk weg. Er zijn constant korte alinea's met kopjes erboven. Ervaringen, praktijkvoorbeelden, bijbelteksten, tips, figuren en tabellen wisselen elkaar af. De verwachtingen die ik van het boek had na het lezen van de achterkant van het boek zijn meer dan waar gemaakt. Ik ben

'Geld is niet slecht, het kan geweldige dingen doen. Rijkdom kan wel in de weg gaan staan van een vruchtbaar leven.'

Met geld kun je van alles kopen

- **een bed maar geen slaap**
- **boeken maar geen hersenen**
- **voedsel maar geen eetlust**
- **een huis maar geen thuis**
- **medicijnen maar geen gezondheid**
- **vermaak maar geen geluk**
- **vermaak maar geen geluk**

gemotiveerd om mijn financiële situatie eens flink onder de loep te nemen en aan te passen naar hoe Christus het mij leert.

Aanrader?

Bij het boek wil ik één kanttekening plaatsen. Het is van oorsprong Amerikaans en dat is af en toe te merken. Zo wordt er genoemd dat de gemiddelde huishoudens duizenden euro's schuld hebben op meerdere creditcards. In mijn omgeving ken ik niemand met meerdere creditcards, volgens mij is dat een cultuurverschil.

Verder is de eerste druk in 1996 uitgekomen; zo'n vijftien jaar geleden. Maar dit doet niets af aan de actualiteit van het boek. De geschetste situaties zijn nog steeds veelvoorkomend en herkenbaar. Het boek zal mensen die werken en/of een gezin hebben waarschijnlijk iets meer aanspreken dan studerende. Ikzelf ben alleen en werk nu twee jaar, voor mij is het voldoende relevant.

Al zal het hoofdstuk over het opvoeden van kinderen (nog) niet zo relevant zijn voor het gemiddelde Perspectief-lid; ik raad het boek iedereen aan.

Mijn bronnen:

http://en.wikipedia.org/wiki/Howard_Dayton

<http://www.crown.org/default.aspx>

<http://www.crowncompanies.nl/test/>

<http://www.crownlife.nl>

http://mediacenter.tyndale.com/2_authors/author_bio.aspx?authorID=159

Jouw geld telt
Howard Dayton
 Uitgeverij Ark media
 ISBN 978 90 33818 59 2
 € 15,00

door Renske Oudekerk

De euro in crisis!

Kan een land failliet gaan?

Het is crisis! Dat zal geen geheim zijn. Er wordt van alle kanten gesproken over wel of niet steun geven aan een kwakkelend Griekenland en hoe om te gaan met andere PIIGS – de niet bepaald vriendelijk klinkende benaming die door economen wordt gebruikt om de eurolanden met economische problemen te definiëren: Portugal, Italië, Ierland, Griekenland en Spanje. Er wordt ook van veel kanten bedreigd met een failliet van Griekenland, maar wat gebeurt er eigenlijk als een land failliet gaat? Kan een land überhaupt failliet gaan?

De crisis, hoe begon die eigenlijk?

Hoe is alle ellende eigenlijk begonnen? Voor degene die van economie niet heel erg veel kaas hebben gegeten – zoals ondergetekende, is het verstandig om weer even terug te gaan naar het begin. Het begon allemaal met de Amerikaanse bankensector die (veel te dure) hypotheek verstrekten aan burgers die het zich eigenlijk niet konden veroorloven met als gevolg dat diezelfde burgers het niet meer konden afbetalen. Met andere woorden, de banken konden fluiten naar hun geld en kwamen in de problemen. Het werd onder andere het failliet van de Amerikaanse bank Lehman Brothers.

Vervolgens waaide de crisis de hele wereld over. Ook Nederland kreeg er mee te maken. IJsland kwam in de problemen en voelde zich genoodzaakt de bank Landsbanki over te nemen. Bij diezelfde bank hadden veel Nederlandse en Britse spaarders hun geld geplaatst. En ja, dat geld moest natuurlijk wel weer terugbetaald worden ongeacht hoeveel schulden en problemen de bank wel niet mocht hebben.

De Griekse tragedie

In 2010 veranderde de crisis enigszins van onderwerp. In het voorjaar van 2010 bleek dat de Griekse regering haar overheids-

financiën niet geheel op orde had. In mei 2010 werd besloten dat Griekenland de komende drie jaar 30 miljard euro extra moet bezuinigen in ruil voor een noodlening van 110 miljard euro van de andere eurolanden. De bezuinigingen leidden in Griekenland tot grote protesten en in onder andere Nederland tot felle politieke debatten.

Het Griekenland-debat werd ook gebruikt voor de grootst mogelijke onzin. Politici van de PVV gebruiken vaak hele grote woorden als 'de corrupte Grieken' en 'luie Grieken' en ook De Telegraaf pikte een graantje mee met vette koppen over hoe corrupt DE Grieken wel niet zijn. Daarnaast liet de directeur van diezelfde krant weten dat de Grieken 'naast tztziki ook corruptie hebben uitgevonden'.

Wat betreft een nieuwe lening vanuit de eurozone voor Griekenland, zijn de meningen in de Nederlandse politiek verdeeld. Gedoogpartner PVV is fel tegen iedere cent richting Griekenland. Ook de SP en de ChristenUnie hebben hun twijfels. Ons eigen Kamerlid Carola Schouten zei in een interview met de Volkskrant daarover het volgende:

"De ChristenUnie is altijd kritisch maar constructief in het Griekenlanddebat geweest. We hebben nooit gezegd: gooi ze maar uit de euro. Maar dat betekent niet dat van ons alles kan en mag. En nu minister De Jager (CDA, van Financiën, red.) aanstuurt op een nieuwe lening voor Griekenland is voor ons een nieuw weegmoment aangebroken. Wij vinden dat we nu een pad moeten uitstippelen hoe een deel van de schuld van de Grieken kan worden kwijtgescholden."

De achterliggende gedachte is dat door een (gedeeltelijke) lening de Griekse regering haar financiën weer op orde kan

FAILLIET

krijgen zonder dat het land kapot bezuinigd hoeft te worden door nog meer leningen, die uiteraard ook weer terug betaald moeten worden. Er wordt echter ook bedreigd met een faillissement voor Griekenland als er geen steun gegeven gaat worden.

Dat brengt ons op de vraag: kan een land failliet gaan en zo ja, wat voor consequenties zal dat hebben? Er wordt van alle kanten beweerd dat het land failliet zal gaan als het geen steun krijgt. Technisch gezien kan een land niet failliet gaan. Wel kan het gebeuren dat een land besluit zijn rentebetalingen en aflossingen te staken. Dit gebeurde recentelijk in 2003 met Argentinië. De regering liet de schuldeisers weten dat de schulden eenvoudigweg niet meer betaald konden worden. Het land werd vervolgens afgesloten van de internationale financiële markten. Inmiddels heeft de Argentijnse regering zich op overtuigende wijze volledig hersteld. De grote vraag die nu weer naar boven komt, zal Griekenland het Argentijnse voorbeeld opvolgen en er ook weer volledig bovenop komen?

Leestip

Pieter Klok. (2008, 18 juli).
Kredietcrisis voor dummies.
De Volkskrant.

door
Jan-Hendrik van Sligtenhorst
(@Giovanni_vS)

INTERVIEW

Carola Schouten

Net toen Carola Schouten (1977) de Tweede Kamer inkwam, brak de Griekse schulden crisis in alle hevigheid los. De financieel deskundige kon meteen flink aan het werk. Een half jaar later sprak Perspex met het nieuwe parlementslid van de ChristenUnie.

Je bent nu ongeveer half jaar Kamerlid. Hoe is dat tot nu toe bevallen?

Het is een vliegende start geweest. Ik kende het werk al wel langer, omdat ik ruim vijf jaar beleidsmedewerker ben geweest. In een kleine fractie ben je dan ook erg betrokken bij het werk van Kamerleden en doe je veel achter de schermen. Maar ik merk wel dat Kamerlid een heel andere baan is dan beleidsmedewerker, die ook heel andere kwaliteiten vereist. In die zin is het allemaal erg nieuw. Bovendien moest ik meteen vol aan de bak, omdat 'Griekenland' in een stroomversnelling kwam. Ik had dus geen inwerktijd. Niettemin merk ik ook elke dag dat het een heel bijzondere baan is.

Waarom is het zo bijzonder?

Omdat ik nu zélf echt mee moet beslissen, terwijl ik eerst veel meer een adviseursrol had. En dat is soms zo lastig, dat ik hardop denk: 'Wat moet ik nou doen?'. Aan de andere kant is het een heel mooie positie, waarin ik me met ziel en zaligheid wil inzetten voor een beter Nederland.

Is het Kamerlidmaatschap te combineren met een zoon thuis?

Ik werk al sinds de geboorte van mijn zoon. Hij is dus wel gewend dat zijn moeder hard werkt. Het verschil met mijn vorige baan is wel dat de werktijden onregelmatiger zijn. Ik kan nu geen debatten meer thuis afmaken, maar moet op onregelmatige tijden in de Kamer staan. Gelukkig heb ik een goed netwerk van vrienden, familie en kerk om me heen. Deze mensen helpen me waar nodig, en dat gaat goed.

Er is een economische en financiële crisis, waarin Griekenland een belangrijke

rol speelt. Kun je in Jip-en-Janneke-taal uitleggen wat precies het probleem is?

Er zijn twee problemen. Het eerste is Griekenland. Toen de euro werd ingevoerd, is afgesproken dat landen aan een aantal voorwaarden moesten voldoen om bij de eurozone te komen. De staatsschuld en het begrotingstekort mochten bijvoorbeeld niet te hoog oplopen. De ChristenUnie was daarom tegen de toetreding van Griekenland, maar het land is toch tot de eurozone toegetreden. Recent bleek dat de Griekse overheid heel lang haar economische situatie fout te hebben voorgespiegeld. Toen dat bekend werd, verloren de financiële markten hun vertrouwen in Griekenland, en dat is in een steeds grotere stroomversnelling gekomen. Op een gegeven moment moest Griekenland zulke hoge rentes betalen op obligaties, dat ze het niet meer kon opbrengen. Europa gaf Griekenland daarom een lening, zodat het land geen geld meer uit de financiële markten hoefde te halen. Europa hoopte dat dit het land tijd gaf om orde op zaken te stellen. Maar het is sindsdien eigenlijk steeds slechter gegaan met Griekenland. In juli kwam vervolgens de vraag of we weer een nieuwe lening moesten verlenen aan de Grieken. De ChristenUnie heeft toen gezegd dat we een deel van Griekse schulden moesten kwijtschelden. Dat voelt niet eerlijk, want Griekenland heeft er een potje van gemaakt. Maar als we de Grieken met steeds meer schulden opzadelen, komen ze nooit uit de crisis.

Het tweede probleem is dat er een soort domino-effect is ontstaan, doordat het vertrouwen van financiële markten in veel meer Eurolanden is afgenomen. Italië moet mede onder druk van het Internationaal Monetair Fonds hervormen. Maar ook Portugal, Ierland en Spanje zijn in de problemen

"Ik roep Perspectief op om mee te denken over pensioenen"

geraakt. Het punt is dat landen zulke hoge rentes moeten betalen als ze geld lenen uit de kapitaalmarkt, ze het niet meer kunnen opbrengen.

Er worden nu allerlei noodverbanden aangelegd om de crisis nog een beetje in de hand te houden. Maar de kern van de discussie is dat we op schulden hebben geleefd. Dat wordt nu weliswaar door veel politici erkend, maar er wordt weinig gedaan om de situatie om te buigen.

Hoe kun je dat ombuigen?

Door het denken over schulden te veranderen. Dat kun je veel breder trekken. Veel mensen vinden het normaal te leven met schulden en schuiven het afbetalen voor hun schulden voor zich uit. Maar als je zo denkt en leeft, krijg je de rekening vanzelf gepresenteerd. Dat moet veranderen, en dat geldt zowel voor overheden, als voor bedrijven en mensen.

Landen moeten nu hun zaken op orde brengen en weer perspectief krijgen. Door veel meer te erkennen dat landen hun zaken op orde moeten krijgen.

Landen moeten weer perspectief krijgen. De noordelijke economieën zijn veel te sterk en de zuidelijke economieën veel te zwak, terwijl we wel allemaal één munt hebben. Dat is een fundamenteel probleem. Nu worden in veel Zuid-Europese landen hervormingen doorgevoerd om te kunnen concurreren met

Noord-Europese economieën. Een van de problemen van Griekenland is bijvoorbeeld dat ambtenaren voor hun leven lang benoemd worden, ze kunnen dus niet ontslagen worden. Griekenland kan ze wel op non-actief zetten, maar moet dan nog wel een fors deel van hun salaris doorbetalen. Dat moet veranderd worden.

"Kamerlid zijn is bijzonder, omdat je moet meebeslissen"

Maar zou je die landen niet uit de euro kunnen zetten?

Formeel kan dat niet. Landen kunnen alleen uit de euro als ze dat zelf willen. Maar los daarvan is dat ook een keuze met grote consequenties. Veel leningen die deze landen met ons als land of bedrijven zijn aangegaan, zijn in euro's. Als we een aantal landen eruit zouden kunnen gooien, zouden de leningen niet meer te innen zijn. De uitgezette landen krijgen dan namelijk een andere muntsoort die enorm in waarde gaat dalen, en zo slaat het weer op ons terug. Er is dus geen gratis oplossing.

Wij vinden het wel belangrijk ervoor te zorgen dat de zuidelijke lidstaten meer concurrentiekracht krijgen. Bovendien willen dat de Europese begrotingsregels gehandhaafd worden. Dat is namelijk nooit gebeurd, want er was geen enkele mogelijkheid om sancties op te leggen. De ChristenUnie heeft echter altijd gezegd dat het vragen om problemen is als landen een gezamenlijke munt hebben, maar zich niet aan de regels houden.

Is zo'n Eurocommissaris voor de Euro een manier om de regels te handhaven?

Een Eurocommissaris kan een heel goede oplossing zijn. Vergelijk het met de Eurocommissaris die we voor Mededinging hebben, die kan ingrijpen en sancties opleggen. Maar het had een hoop ellende kunnen voorkomen als Europa dat eerder had bedacht.

In de Bijbel worden ook regels voorgeschreven voor leningen en het terugbetalen daarvan, bijvoorbeeld omtrent de Sabbatsjaren en Jubeljaren. Zijn die regels ook toepasbaar op de huidige Europese situatie?

Het Jubeljaar was elke vijftig jaar, en dan werden alle schulden vereffend. Ik denk dat het in deze vorm heel lastig is om dat nu voor elkaar te krijgen. Wij hebben echter wel voorgesteld om de Griekse schuld voor de helft kwijt te schelden. In die zin kun je wel wat met het principe van het Jubeljaar. Bovendien biedt Bijbel inzicht in hoe de zaken functioneren, en hoe dingen kunnen ontsporen als je niks doet. Het Jubeljaar verwijst naar het verlossend werk van Jezus. Er komt een moment dat de schulden vereffend worden. Maar het had ook wel een praktische component dat mensen in vrijheid een nieuw start konden krijgen.

Er worden miljarden gestoken in banken, maar ondertussen loopt ontwikkelingshulp vertraging op. Ontwikkelingshulp is dus veel minder urgent dan het redden van een bank. Of zie ik dat verkeerd?

Ik vind het lastig om die dingen te koppelen. Ik snap wel dat overheden urgentie voelen als een bank omvalt. Burgers hebben daar hun spaargeld opstaan, en ook andere banken daar geld uitstaan. Ontwikkelings samenwerking staat in die zin veel verder van mensen af. Ze zien veel beter wat er in hun eigen omgeving gebeurt dan wat er in Afrika plaatsvindt. Dat moet echter niet een excuus worden om niets te doen aan ontwikkelingshulp. Ik ben ook blij dat de ChristenUnie blijft staan achter het budget van 0,8 procent van het BNP voor ontwikkelingssamenwerking. Juist rijke, westerse landen hebben een verantwoordelijkheid met betrekking tot de rest van de wereld.

Er is veel kritiek op hoeveel geld naar ontwikkelingssamenwerking gaat. Toch is dat "maar" 0,7 procent van ons Bruto Binnenlands Product, terwijl er miljarden naar banken gaan.

Ook over ontwikkelingsgelden mag je soms best kritisch zijn, met name over hoe het besteed wordt. Ik denk dat dit niet altijd goed is gegaan. Je moet wel controleren of

de mensen ter plekke beter worden van de hulp, en of niet vooral lokale leiders ervan profiteren. Maar als je zo hamert op effectiviteit van ontwikkelingsgeld, moet je ook kritisch kijken naar steunoperaties voor banken.

Hoe doet het kabinet Rutte het tot nu toe?

Het kabinet luistert op bepaalde beleids-terreinen helemaal niet naar alternatieven uit de samenleving. Een voorbeeld is het persoonsgebonden budget. Het kabinet gaat er vanuit dat de kosten in de zorg uit de hand lopen als het huidige beleid wordt doorgezet. Terecht dat het daarnaar kijkt, maar, de ChristenUnie heeft samen met belangenvereniging Per Saldo alternatieve voorstellen gedaan voor het pgb-beleid. Het kabinet heeft daar echter totaal geen oren naar. Wanneer je niet luistert naar alternatieven uit de samenleving verlies je snel het draagvlak in de samenleving.

2012 wordt daarom een cruciaal jaar voor het kabinet. Tot nu toe heeft het op cruciale punten wisselende meerderheden gevonden. Maar volgend jaar worden er een aantal bezuinigingen doorgevoerd. En in economisch onzekere tijden is het lastig om steeds een meerderheid voor je beleid te krijgen. De ChristenUnie vindt het verder bezwaarlijk dat het kabinet bepaalde hervormingen, bijvoorbeeld op de woningmarkt, niet wil doorvoeren. Terwijl je met bezuinigen alle groepen raakt, kun je met hervormen bepaalde zaken veel duurzamer maken.

De crisis heeft ook gevolgen voor Nederland. Wat zijn de gevolgen voor de jongeren van Perspectief? Moeten wij ons zorgen maken over ons pensioen of onze toekomst?

Je zorgen maken over financiën is altijd een issue. Maar ik denk dat we eerst moeten benadrukken hoe goed we het met elkaar hebben. Dat vergeten we dat als Nederlanders veel te snel.

Hoe goed hebben we het met elkaar?

Als je het afzet tegen de rest van de wereld, hebben wij het buitengewoon goed. Natuurlijk zijn er ook hier mensen die moeite hebben om rond te komen. Maar als je het overall bekijkt, is Nederland één van de rijk-

ste landen ter wereld. We kunnen onderwijs volgen, we hebben doorgaans allemaal te eten, we kunnen ons kleden, we hebben huisvesting, we zijn mobiel. Uitzonderingen daargelaten, maar, maar die zijn schaars. Ik teken daar gelijk bij aan dat het voor ons als politieke partij een plicht is om het voor onze jongeren goed te regelen. Het gaat dan onder meer om de vraag in wat voor wereld zij straks leven.

"Over ontwikkelingsgeld mag je best kritisch zijn"

Op financieel gebied zitten daar lastige zaken bij, zoals het pensioenakkoord. We worden allemaal gezonder. Dat is een zegen, maar dat geeft ook extra verantwoordelijkheid. Om het stelsel in de toekomst voor jongeren betaalbaar te houden is het van belang dat we als samenleving langer betaald werken. Als de huidige generatie eerder met pensioen gaat, blijft er niets meer over voor de jongeren.

In Perspex van juni 2011 zei Jan Marijnissen dat het niet zozeer gaat om langer werken, maar dat we allemaal werken tot ons 65e. Als we dat eerst regelen, dan is een groot deel van het probleem opgelost.

Het is uiteraard belangrijk dat 45-plussers aan het werk komen, want onder deze bevolkingsgroep is de werkloosheid nog relatief hoog. De ChristenUnie heeft daar ook echt oog voor: we vinden dat oudere werknemers ook benut moeten worden.

Maar als de pensioenleeftijd op 65 jaar blijft, legt dat een enorm beslag op de overheidsfinanciën en het pensioenpotje. Door die leeftijd door te schuiven naar 67 jaar, houd je meer ruimte over en blijft er wat in de pensioenfondsen zitten voor jongere generaties. Wat ook belangrijk is, is dat het nieuwe pensioenstelsel wel houdbaar

is, in tegenstelling tot het vorige stelsel. De balans tussen inkomsten en uitgaven was daarin zoek. Met het nieuwe akkoord komt er weer evenwicht. Maar, er moet nog wel het een en ander worden uitgewerkt in de randvoorwaarden. Juist in die uitwerking van het akkoord gaat het om gevolgen voor jongeren en daar moeten we met z'n allen heel alert op zijn.

Ik wil PerspectieF dan ook oproepen om mee te kijken en mee te denken, wellicht met sociale partners, over hoe we ervoor kunnen zorgen dat die voorwaarden zó worden ingevuld dat het voor jongeren ook een sociaal akkoord is. Wij zullen ons in de Tweede Kamer inzetten. Maar als er ook inbreng van jongeren komt, kunnen we gezamenlijk optrekken.

door Frits Tromp

Impulsuitgaven

Het is het einde van de maand, de stuif (in gangbaar Nederlands ook wel studiefinanciering, u weet wel, dat wat de regering wil afschaffen) is drie dagen geleden gestort en toch is ook bij mij de tijdelijke financiële crisis alweer toegeslagen. Studenten kampen steeds vaker met schulden en deze schulden worden ook steeds hoger. Hoe komt het dat studenten steeds vaker 'failliet' raken?

Nibud

Het Nibud onderzoekt al jaren lang het uitgavenpatroon en leengedrag van studenten. Om jullie wat inzicht te geven in de huidige situatie wil ik graag wat resultaten uit het onderzoek van 2010 met jullie delen. De meeste inkomsten komen vanuit de studiefinanciering, een (bij)baan en van de ouders. Op het moment van schrijven krijgen studenten vier jaar studiefinanciering. Dit bedrag bestaat uit een basisbeurs en een aanvullende beurs die afhankelijk is van het inkomen van je oud-

ers. Daarnaast kan er extra geld verkregen worden door middel van een rentedragende lening en het collegegeldkrediet. Wanneer een student maximaal gebruik maakt van al deze mogelijkheden ontvangt deze per maand 910 euro op zijn of haar bankrekening. Hier wordt dan ook massaal gebruik van gemaakt. Ruim vier op de tien studenten leent op een manier van DUO. Onderstaande figuur laat zien op welke manier deze groep mensen leent.

De studenten die lenen, lenen gemiddeld 396 euro per maand. Dit resulteert in een totale studieschuld van 10.217 euro. Wanneer studenten geld van hun ouders krijgen of een bijbaan hebben, lenen ze minder vaak. Dit verschil is niet heel groot. Wanneer hun ouders financiële sponsor zijn en ze ook nog eens een bijbaan hebben, lenen studenten wel minder vaak. De uiteindelijke studieschuld is echter niet lager.

'Studeren wordt vaker een nevenactiviteit'

Wat veroorzaakt die schulden?

Het leven van een student is niet zo makkelijk als velen denken. Continu worden we financieel op de proef gesteld. Je hebt vrienden van je studie, oud-klasgenoten van de middelbare school, vrienden van de studentenvereniging die verder te classificeren zijn als dispuuts- en jaarclubgenoten, vrienden van de kerk, collega's, familie, huisgenoten, sportmaatjes en ga zo maar door. Deze mensen verwachten allemaal enige vorm van sociale interactie van je. Wanneer je hier niet aan voldoet val je al snel buiten de boot. Die sociale interactie kan variëren van koffiedrinken tot sinterklaas vieren en van feestjes tot weekendjes weg.

Teveel kansen

Naar mijn mening ben ik representatief voor studenten in Nederland. Naast het

'Iedereen verwacht sociale interactie en dit brengt vaak kosten met zich mee'

feit dat ik ingeschreven sta aan de universiteit zijn er vele activiteiten die mij in het dagelijks leven bezighouden. Dit zorgt ervoor dat studeren zelf eigenlijk een neven-activiteit wordt. Helaas is bovengestaan geschetste situatie ook enorm op mij van toepassing. Het leven als student biedt veel kansen, misschien wel teveel. Omdat de studie an sich niet veel tijd hoeft te kosten, proberen we onze tijd op een andere manier nuttig te besteden. Immers, steeds vaker wordt geclaimd dat activiteiten naast je studie een pluspunt vormen op je CV. Hierdoor worden kansen steeds meer gespreid. Je wilt actief zijn in commissies van verschillende verenigingen en doet vrijwilligerswerk om te laten zien dat je talenten divers zijn. Ik wil deze dingen zeker niet afkeuren, maar feit is wel dat het tijd kost en tijd is geld. Daarnaast zijn er vaak activiteiten bij inbegrepen die nog eens extra geld kosten. Want het is wel de bedoeling dat je hecht wordt met je team en daar is toch zeker een etentje voor nodig.

Ik heb het hier bewust over impulsuitgaven, aangezien mijn geld vooral verdwijnt in het grote gat van kopjes koffie en weekendjes weg. Het gaat niet zozeer om het hebben van goederen, maar meer om

het meedoen aan activiteiten die aangeboden worden. De verleiding hiervoor is erg groot, immers je wilt niet elke keer 'Sjaak afhaak' zijn.

Het wordt ons ook te gemakkelijk gemaakt. Wat merken we nu van het feit dat we schulden hebben? Helemaal niets! Het is echter nog te bezien hoe dat op lange zijn uitwerking heeft. Enigszins ga ik ervan uit dat ik later een baan krijg waarbij ik genoeg geld krijg om het verschuldigde bedrag terug te betalen. Maar eigenlijk is het veel belangrijker om goed en verstandig met je geld om te gaan. We hebben in Nederland een overvloed aan rijkdom en toch willen we altijd meer. We moeten meer leren tevreden te zijn met de mooie dingen die we hebben. Dit is niet alleen een les voor studenten, maar voor elke inwoner van de westerse maatschappij. Zou het af en toe missen van activiteiten nou echt invloed hebben op onze toekomstige baankansen? Worden we er minder gelukkig van?

door Marjolein Koster

Ik wil een iPhone, iPad, iPod, I..... enz.

"De telefoon gaat, ik word gebeld door een van de jongeren waar ik mee optrek. Ik hoor paniek door de telefoon en er wordt gevraagd of ik alsjeblieft snel wil helpen. Na een aantal minuten luisteren hoor ik waarom er paniek is. Een telefoon rekening van hier tot aan onbetaalbaar. Dit meisje heeft een abonnement voor een BB en als ze de rekening van 750 euro niet betaald dan wordt haar telefoon afgesloten en moet ze nog 2 jaar lang 50 euro per maand betalen naast de schuld die op-

gelopen is. Dit is niet de eerste schuld die ze heeft en in haar omgeving is niemand die kan helpen."

BB's (BlackBerry's), iPhone's en merkkleding: allemaal uitgaves die op dit moment heel normaal zijn voor jongeren. Jongeren groeien op met de nieuwste snuffjes. Overal waar I voor staat willen ze hebben. iPhone, iPad, iPod, I enz. Het begint al op de lagere school. Met grote verbazing hoor ik mijn kinderen aan, als zij vertellen dat hun vriendje en vriendin-

netje een iPhone hebben. Hoe oud deze kinderen zijn? Tussen de 8 en de 12. Mijn zoon (11jr) kijkt verlangend naar alle BB's die de jongeren bij zich hebben als ze bij ons op bezoek zijn. Met nieuwsgierigheid hoort hij van ons dat er vroeger helemaal geen mobiele telefoons waren (dit kon hij zich niet voorstellen) en hoort hij het verhaal achter al de mobiele telefoons die door veel kinderenarbeid in elkaar gezet worden.

Ik denk aan bewustwording

Zijn jongeren zich bewust van de bedragen die ze uitgeven? Zien ze de waarde van geld?

Ik denk het niet. Ik denk dat een belangrijk onderdeel binnen het voorkomen van schulden, is dat jongeren zich bewust zijn van het feit dat het leven geld kost en dat niet alles met een lening valt op te lossen. Een lening is immers geen oplossing, maar vooral een uitstel van betaling. Betalen zal je toch moeten doen. En dat blijkt ook uit het scholierenonderzoek van het Nibud.

In het onderzoeksrapport kwam naar voren dat overzicht houden, voorkomen dat je te veel koopt, betrouwbare informatie vinden en prijsbewust zijn zaken zijn die kinderen tussen de 12 en 18 moeilijk vinden. Slechts 29% van de kinderen vindt niets lastig. Het Nibud vindt het belangrijk dat ouders hun kinderen basisvaardigheden aanleren op het gebied van omgaan met geld.

Een ander bericht van dit jaar meldde dat één op de zes mbo-studenten op dit moment geld leent. Gemiddeld hebben zij 1.265 euro schuld. Naast deze schuld laten schrikbarend veel mbo'ers geld liggen. Bijna twee derde van de mbo-studenten krijgt geen zorgtoeslag en maakt nauwelijks gebruik van de belastingteruggaaf. Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) maakt zich zorgen om deze jongeren. Het instituut roept hen op slimmer met hun geld om te gaan en doet tegelijk een appèl op de mbo-docenten. Om de docenten te ondersteunen in het signaleren van problemen hebben het Nibud en Delta Lloyd Groep Foundation samen een gratis magazine voor docenten ontwikkeld.

Voor jongerenwerkers is de schuldenproblematiek een herkenbaar probleem. Elke keer stelt het hun voor een keuze. Kiezen voor de korte termijn problematiek van jongeren, hun schulden, betekent vaak dat jongeren moeten werken. Terwijl het voor de kansen van een jongere op langere termijn beter is om terug naar school te gaan of een leer-werk traject te volgen. Maar daar los je de schuldenproblematiek weer niet mee op. Zo lijkt het beroemde gezegde 'voorkomen is beter dan genezen' voor zowel de jongeren als

voor jongerenwerkers en hulpverleners van toepassing.

Wat zie ik in mijn werk terug bij de jongeren? Ze hebben geen goede voorbeelden. Ouders zijn niet aanwezig in het leven van jongeren of hebben zelf schulden. Bewust met geld omgaan moet je leren. Maar van wie dan? Hulpverleners, jongerenwerkers en docenten zijn degenen die invloed hebben op de jongeren. Zij kunnen het voorbeeld geven en hen op weg helpen naar een schuldvrij leven.

In het voorjaar van dit jaar kwam er een mooi lesprogramma uit. De Groningse Kredietbank en Elker ontwikkelden een uniek lespakket voor jongeren; 'Check je geld!'

Zij zeggen dat Nederland zo'n 80.000 risicjongeren telt. Dit zijn jongeren in de leeftijd 15-26 jaar met vaak forse schulden. Jongeren in de hulpverlening hebben doorgaans een lage opleiding en moeten vaak al op jonge leeftijd op eigen benen staan. In de praktijk blijkt dat hulpverlening aan deze jongeren moeilijk is als zij tot over hun oren in de schulden zitten. Helaas ontbrak het jongerenwerkers tot nu toe aan goed materiaal om het thema goed omgaan met geld aan de kaak te stellen. Zolang er schulden bestaan, is het erg moeilijk om te werken aan een nieuw perspectief.

De leskit stelt jongeren in staat weer grip te krijgen op hun financiële situatie. Jongeren zelf gaan dan met het materiaal aan de slag. De thema's gaan over betalingen, uitkomen met je geld, studeren en werken, de invloed van reclame, de kosten van op jezelf wonen en sparen en lenen. De thema's en werkvormen vormen afgeronde eenheden. Jongeren kunnen individueel een opdrachtje maken of in groepsverband.

Laatst vroeg ik aan een van jongeren of ze wist wat het probleem was achter haar geldzorgen en waar het mis was gegaan?

Haar antwoordt was direct: 'Telefoon en abonnementen! Ik heb te veel abonnementen gehad. Om te kunnen bellen, pingen en internetten.' Ze vertelde ook dat ze drie boxen had voor digitale televisie. Per box kost deze acht euro. Een box om in de keuken tv te kijken, een box voor in de huiskamer en een voor in de slaapkamer. Haar argument was dat ze echt niet zonder televisie kon en ze vond het heel normaal. Ook zij heeft geen goede voorbeelden gehad en bijna niemand in haar omgeving die het haar kan geven. We praten regelmatig over haar schulden en hoe deze minder kunnen worden. We hebben hulp gezocht maar het blijft lastig om de achterstand in te halen. Straks als ze haar opleiding afgerond heeft hoop ik dat ze een mooie baan vindt en snel schuldenvrij is. Ondertussen hoop ik het goede voorbeeld te geven en ondersteunen. Ik hoop dat de gemeente ziet dat de eenvoud waarmee we in onze maatschappij schulden kunnen maken sterk moet worden beperkt. Dat voorkomt een hoop ellende, nu is het vaak achteraf de scherven opruimen.

Na dit stuk schrijven gaat mijn telefoon. Nee, geen iPhone maar gewoon een oude koelkast. Voor een professional die met jongeren werkt ben ik volgens de jongeren helemaal niet hip, ik kan niet pingen en whatsappen.

Tja, dan maar niet zo hip maar mijn oude mobiel doet het nog prima en de jongeren bellen nog steeds. :)

Bianca Boender is lange tijd via YfC werkzaam geweest in probleemwijken in Rotterdam en heeft daar onder andere de methodiek "Super-Woman" ontwikkeld. Hier heeft zij veel jongeren geholpen om hun leven weer op te bouwen. Inmiddels is zij een bureau begonnen genaamd You!nG. Meer informatie hierover kun je vinden op www.you-ng.nl.

Bianca Boender
Initiatiefnemer van
het bureau You!nG

Koop, lustig, los: eindejaarsinkopen

Zeg maar gerust, eindejaarsinkopen. Ik las ergens dat Nederlanders – jullie? – hun kerstspullen al aan het aanschaffen zijn. Dat ze Sinterklaas haast overslaan. Nu valt het goed te combineren, het is langer donker, dus niemand ziet hoe lelijk, smaakvervuilend huiskamers soms worden opgesmukt. Om over de lichtvervuiling nog maar te zwijgen.

Ben ik zuur? Nee, ik kan het wel hebben: saamhorigheid. Het is elk jaar een periode waarin het samenzijn de mens doet uitstijgen boven de kapitalistische, consumentistische, egoïstische (egocentrische) wereld binnen en buiten de huiskamer van het welgestelde Westen.

En nee, ik laat me nu niet leiden door het enige talent wat ik nu bezit: associatief denken. Ik moet immers weer eens denken aan de levende kerststal in de rooms-katholieke kerk in Sint Mariaparochie waar mijn opa – destijds dominee in Almelo – ons vroeger altijd mee naartoe nam. Stop. En toch: ik bedenk me nu net dat het over kerkmuren heen kijken er dus al vroeg in zat.

Enfin, ik dwaal af. Maar toch: waarom zou ik het in deze barre bizarre tijden nog over Sinterklaas en de gecommercialiseerde Kersttijd hebben? Omdat het over hoop gaat, en (in)direct dus ook over vertrouwen. En dat hebben de (aandelen)beurzen nu net nodig. Maar willen we dat? Willen we nog een samenleving die in de houdgreep ligt van een – relatief gezien – handjevol beurshandelaren?

In een stuk op Mootz van Erik Robertson (Die Euro toch...) las ik over de clash die achter deze crisis ligt: die tussen „de oude economie en bijpassend wereldbeeld (en financiële markten) dat zich baseert op slechte praktijken en gebrek heeft aan principes” en een nieuwe economie dat vraagt om verandering van die markten. Goed gezegd, mijns inziens heeft het kapitalistische systeem afgedaan. Voor zover ik er al in geloofde.

Maar daar tegenover staat dat ik nog wel elke dag van een warme douche wil genieten en minstens drie keer per dag goed wil eten. Probleempje. De opdracht is jezelf los te zien van je bezit, wat je echt nodig hebt. Daarbovenop komt nog de angst dat niemand weet waar deze crisis ons naar brengt. Ik denk dat velen zouden tekenen voor de zekerheid van met z'n allen leven op een hutje in de hei, of een wat luxere camping voor de wat meer verwende mensen. Maar die zekerheid is er niet. Het kan ook anders aflopen...

De oplossing ligt dus deels in vertrouwen van de markten, wat weer grotendeels aangewakkerd kan worden door het consumentenvertrouwen. En hoe krikken we dat op: inderdaad, door lekker veel uit te geven in – naast het voorjaar – de meest romantische periode van het jaar, het eindejaar. Koop ze, lustig en los.

INTERVIEW

Gert-Jan Segers

Interview met Gert Jan Segers,
directeur Wetenschappelijk Instituut
[WI] ChristenUnie.

U bent als CU-wetenschapper een onbekend figuur voor de Perspectief-jongeren. Kunt u zich in het kort voorstellen?

Ik ben dus Gert Jan Segers, ik heb Politicologie gestudeerd in Leiden, en ben in 1994 afgestudeerd. Onder aanmoediging van André Rouvoet heb ik gesolliciteerd bij de Tweede Kamerfractie van de RPF. Ik kwam uit een SGP-nest, maar daar was ik van los gegroeid. Ik had grote bezwaren gekregen tegen de theocratische visie van die partij. Ruim vier jaar lang ben ik bij de RPF aan het werk geweest.

Daarna ben ik als journalist naar de EO gegaan, naar Radio1. Maar toen waren mijn vrouw en ik ook al in gesprek met een zendingsorganisatie binnen de Hervormde Kerk om uitgezonden te worden. In 2000 zijn we naar Egypte gegaan, zeven jaar daar gewoond en gewerkt. We zijn er met twee kinderen heen gegaan, de derde is daar geboren. Na die zeven jaar heb ik een studie gedaan in de Verenigde Staten, en in 2008 kon ik bij het WI aan de slag.

"Ik maak me zorgen over de Arabische Lente"

Over Egypte gesproken, ook daar is de Arabische Lente. Maakt u zich zorgen over de Arabische Lente?

Jazeker, ik maak me grote zorgen. Voor een democratie heb je een democratische cultuur nodig. In het Westen is eerst een

vorm van rechtstaat ontstaan, met onder meer godsdienstvrijheid en burgerrechten, de onafhankelijke rechtspraak, en als slagroomtoefje op die ontwikkelingen zijn de algemene vrije verkiezingen gekomen, en dat is nog maar een eeuw geleden.

Wat je nu bij de Arabische Lente ziet, is dat men begint met vrije verkiezingen, maar er is nog helemaal geen rechtstaat. Dat kan heel makkelijk ontaarden in de teneur van de meerderheid, zoals dat met Hamas is gebeurd in 2006.

Maar democratie is niet dat als jij de meerderheid hebt, om je tegenstander dan door de knieën te schieten. Of mensen die jou niet welgevallig zijn uit overheidsgebouwen te jagen. Omdat ik speciaal met christenen in Egypte heb opgetrokken, kijk ik speciaal naar hun situatie. Er is een ruime moslimmeerderheid in Egypte, dus je kunt zeggen: 'Het is democratisch om een islamitische staat te stichten.'

Maar dat is geen rechtstaat. Dus je doet onrecht aan die minderheden, aan de christelijke minderheid. En daar maak ik mij wel zorgen over.

Ik hoop met Joël Voordewind en Peter van Dalen [resp. Tweede Kamerlid en voorzitter Europarlementariër, red.] naar de verkiezingen in Egypte te gaan. Ik heb nog wel contacten in Egypte, maar dat wordt een heel lastig verhaal.

Ja?

Ja. Je kunt niet zomaar een democratie invoeren, dat is een fout van de Amerikanen geweest. Die hebben gedacht bij Afghanistan: 'We sturen de Taliban weg, we voeren verkiezingen in en de mensen zijn gelukkig.' Idem dito in Irak: Saddam weg, verkiezingen en de mensen moeten wel gelukkig worden.

The redeeming power of democracy is er niet. Want het kan ook een strijd worden van allen tegen allen.

Want als niet het fundamentele besef er is dat jouw rechten dezelfde rechten zijn als je tegenstander, dan kan er ook geen democratie zijn.

Maar wat is dan het alternatief? Want in die landen is vaak één sterke leider, dan kun je ook niet uitgebreid de tijd nemen om een rechtstaat op te bouwen.

Nee. Dat is ook de dramatische keuze van Mubarak geweest, om altijd maar voor de macht te gaan. Maar tegelijk hebben we hem altijd gesteund. Dus in de keuze veiligheid, stabiliteit en mensenrechten en democratie, hebben we altijd voor veiligheid en stabiliteit gekozen. Dus ten eerste, we oogsten wat we hebben gezaaid, ten tweede is het voor ons belangrijk om te beseffen dat een rechtstaat belangrijker is dan democratie.

We geven economische hulp en hulp bij de opbouw van de democratieën in grote delen van het Midden-Oosten, dat moet je verbinden met voorwaarden. Je moet met die mensen om tafel en zeggen: 'We willen jullie helpen om een democratie te worden, maar wij gaan jullie niet helpen aan een islamitische dictatuur van de meerderheid. Het moet het wel een rechtstaat worden.'

U bent directeur van het WI. Wat doet eigenlijk een wetenschappelijk instituut van een politieke partij?

Wij denken veel na en schrijven veel verstandige dingen waarvan wij de overtuiging

hebben dat dat de partij helpt. Iedere politicus heeft de neiging om niet verder te kijken dan de volgende verkiezingen, want dat is het perspectief van een politicus.

Een WI is vrijgesteld om verder te kijken, om dieper te graven, langer na te denken dan 'Den Haag'. Dus pak je een onderwerp als immigratie, vrijheid en rechtstaat, welvaartstaat, en dan vraag je je af welke koers je moet varen. Daarmee help je een partij in de hele breedte.

Maar wetenschap is waardenvrij, maar wel elke politieke partij heeft een eigen wetenschappelijk instituut.

Wetenschap is niet neutraal. Iedere wetenschapper heeft vooronderstellingen. Het WI is een hele speciale omgeving. Want dit is toegepaste wetenschap, in dienst van een traditie, waarmee je die traditie doorgeeft en vertaalt, maar dat doe je op een wetenschappelijke manier. Je bent trouw aan je bronnen, je probeert op een zuivere manier zo'n studie op te zetten, maar het is wel vanuit een bepaalde traditie en bedoeld voor een bepaalde politieke stroming.

Het is ook wel bijzonder, want wat wij ontginnen kunnen we gelijk heel dicht bij het opleidingscentrum brengen, bij vertegenwoordigers, we kunnen adviezen geven aan de Tweede Kamer, je kunt een partij meenemen in een denkproces. Je bent ook een beetje handelaar in kennis.

Maar is het ook zo dat de wetenschap van de ChristenUnie toepasbaar is op bijvoorbeeld de SGP of GroenLinks?

Dat denk ik wel, dat zou heel goed kunnen. Wij hebben bijvoorbeeld een studie over gezin, of over arbeid en gezin, daar kunnen andere partijen ook iets mee. Alleen wij staan heel specifiek in dienst van de ChristenUnie. Dat is ook een hele mooie positie. Een wetenschapper van een universiteit kan heel makkelijk in een ivoren toren stappen, maar hier doe je ook heel erg mee met het maatschappelijk debat. We hebben een enorme afname van wat we doen.

Over dat maatschappelijk debat gesproken, we hebben de discussie rond Mauro gehad. Waarom zou hij in Nederland moeten blijven?

Nu vraag je om een hele politieke issue. Als

je het mij zelf vraagt, Mauro is meer dan acht jaar geleden ten vondeling gelegd in Nederland. Op zo'n moment kun je twee dingen doen: óf je stuurt hem met het eerstvolgende vliegtuig terug naar zijn familie, óf je vangt hem op. Maar dan houdt het niet opeens op, wat mij betreft. Die jongen is hier geworteld.

De ChristenUnie is tamelijk consistent, wat dat betreft. In 2010 heeft zij met de PvdA een wetsvoorstel ingediend, waarin wordt gezegd: als jongeren hier meer dan acht jaar verblijven, door toedoen van de overheid die niet snel uitsluitel heeft gegeven, dan heb je een verplichting om zo iemand op te vangen.

Ik vind dat een mooie stok achter de deur om de procedures te verkorten, en te zorgen dat de overheid sneller zegt of een vluchteling moet blijven of terug moet. Maar nu heb je procedures van acht jaar, tien jaar, dat is onmenselijk. Mensen kunnen niet werken, hebben geen opleiding, zitten hutje-mutje in een azc...

Nu krijgt het proces een gezicht in de vorm van Mauro. Er is zo gesold en er zijn verwachtingen gewekt. De minister heeft ook gezegd dat hij naar de zaak zou kijken. Dus het is het politieke debat in getrokken. Ik vind het niet ethisch om hem nu terug te sturen.

"De draaiboeken voor nieuwe verkiezingen zijn al geüpdatet"

Maar er wordt ook gezegd dat toenmalig staatssecretaris Albayrak hem het land uit wees. Dus je kunt ook zeggen: hij had twee jaar geleden al het land uit moeten.

Ja, maar daar Mauro in hoger beroep gegaan. Toen heeft de rechter hem gelijk gegeven. Daarna is de Staat in beroep gegaan, en de Raad van State heeft toen Albayrak gelijk gegeven. Er zijn twee verschillende rechterlijke uitspraken geweest. Dus de minister heeft het formele recht om hem weg te sturen. En Albayrak heeft dat ook gedaan. Dus de PvdA-fractie is consistentere dan Albayrak, want in haar functie als staatssecre-

taris heeft ze gezegd dat Mauro het land uit moet. Maar dat was ruim twee jaar geleden. En nu is hij er nog, en wordt het steeds onethischer om hem weg te sturen.

Iedereen zou binnen een half jaar nadat hij hier komt, moeten weten of hij mag blijven of niet. Ik vind het fatsoenlijk om binnen een half jaar uitsluitel te geven. Met een heel goed fatsoen kun je hem terugsturen of hem laten integreren en dan heeft hij volop een plek hier.

Het huidige kabinet denkt hier iets anders over.

Wat je ook wel merkt is dat Leers een gevangene is van de PVV. Ik denk dat deze constructie zich nu wrekt in dit dossier. Ik denk dat Leers een ander besluit had genomen als het kabinet bestond uit CDA, PvdA en ChristenUnie, zoals Balkenende-IV. Maar omdat hij afhankelijk is van de steun van Wilders en zijn inzet is om zoveel mogelijk mensen terug te sturen, voelt hij zich gedwongen om Mauro weg te sturen.

Hoe lang houdt deze gedoogconstructie het nog? Haalt Rutte het zomerreces?

De zomer denk ik wel. Als het ergens over valt, dan zal het de euro zijn. De PVV geeft hierover geen thuis, en de PvdA voelt zich steeds ongemakkelijker als de 'grote gedooger'. Ik denk dat er een moment komt dat de PvdA haar steun intrekt. En dan kan het moment komen dat het kabinet zegt: 'Op een heel belangrijk deel hebben wij niet de steun van de Kamer, dan houdt het op.'

Wanneer verwacht u dat? Verwacht u dat überhaupt?

Dat vind ik lastig om te zeggen. Het ellendige is dat we aan de leiband van Wilders lopen. Dit kabinet staat of valt met Wilders. CDA en VVD hebben maar één belang en dat is zo lang mogelijk zitten, zeker het CDA, om tijd te kopen. VVD mag voor het eerst een premier leveren, dus dat moet een succes worden. Wilders kan zijn moment uitkiezen. Dat kan Griekenland zijn, of een heel theateraal onderwerp als de asielwetgeving, in conflict met Leers. Als dat een punt is waarop hij enorm kan scoren, zal hij dat niet nalaten. Na de zomer gaat de tijd tikken en kan de bom elk moment afgaan.

Aan de andere kant, Wilders heeft nu wel

veel macht en zal die macht niet gauw opnieuw krijgen. Het CDA zal niet opnieuw in zo'n constructie zitten, want dat is electorale zelfmoord, en voor de rest wil niemand met de PVV regeren. Dus hij weet dat hij in de oppositie komt, maar daar kan hij wel weer verder groeien.

Houden jullie er rekening mee dat het wel eens heel gauw afgelopen kan zijn met dit kabinet?

Jazeker, de draaiboeken worden geüpdatet. Daar moet je gewoon klaar mee zijn.

Zijn jullie ook bezig met namen voor een eventuele kieslijst?

Nee. Maar daar gaan wij ook niet over.

Maar u bent nog niet benaderd voor een plek bij de eerste tien?

Nee.

Zou u het willen?

Ik weet het nog niet, dat is het eerlijke antwoord. Ik denk er wel eens over na, het zou een volgende stap kunnen zijn. Mijn voorgangers Rouvoet en Roel Kuiper [CU-senator, red.] hebben dezelfde stap gemaakt. Maar ik weet wel dat dat heel veel vraagt van je gezin, het is een heel ander leven. Ik ben wel enigszins flexibel, maar ik moet er nog wel heel erg hard over nadenken.

De ChristenUnie zat in het kabinet-Balkenende-IV. Daar is ook een lijst van gemaakt welke CU-punten bereikt zijn. Maar daar is nooit iets van naar buiten gebracht. Waarom is dat bescheiden gebleven?

Soms heeft dat een hele banale reden. Met een aantal fellows hebben wij onderzoek gedaan, en dat heeft veel materiaal opgeleverd. En de eerlijke reden dat dit nog onbekend is, dat ben ikzelf.

Ik ben bezig met een ander boek aan het afronden. We hebben een symposium, een congres, ik deed mee in de evaluatie van de

laatste verkiezingen. Dus het was voor mij een hele drukke periode, waardoor ik niet alle informatie bij elkaar kon rapen.

Maar ik heb gezien dat er veel is bereikt.

Kun je wat noemen?

Nou, het hele terrein van Jeugd en Gezin, dat was nieuw, met een heel ministerie.

"Wetenschap is niet waardevrij"

Dat is er nu niet meer.

Nee, maar er zijn wel dingen in gang gezet die onomkeerbaar zijn. De klacht vanuit de jeugdzorg is dat het nu weer een ondergeschoven kindje is. Als het gaat om medische ethiek, hebben wij verslechtering gestopt en ingezet op preventie. We hebben ingezet op extra geld voor opvanghuizen voor tienermoeders, voor geld voor VBOK-Sirus, voor palliatieve zorg. Op ontwikkelingshulp, waar nu een miljard op wordt bezuinigd, daar was juist extra geld voor, in tijden van economische groei.

Je ziet dat wat de SGP nu toegeworpen krijgt, dat dat soms niets anders is dan het behouden wat wij toen hebben bereikt. Nu ging het over 'grote gezinnen' en kindgebonden budget. Dat is ingevoerd door ons. Wat de SGP heeft bereikt is dat de bezuiniging daarop geleidelijk verdeeld wordt.

Onze resultaten waren vaak achter de schermen, zoals de wet op de gelijke behandeling. Dat moest worden aangepast. Dat was een strijd tussen PvdA en ChristenUnie, waarbij CDA zich op de vlakte hield. Die hebben wij niet verloren, maar we hebben het niet kunnen verzilveren omdat het kabinet viel.

Moeten wij, als jongeren, tot onze 67e doorwerken?

Ja, dat denk ik wel. Daarin heeft het WI wel een weg bereid. De leden hebben gezegd

dat de pensioenleeftijd op 65 blijven. Wij hebben gezegd dat het onvermijdelijk is om langer door te werken.

In de afgelopen periode was het Dankdag. Waar kunnen we dankbaar voor zijn?

Heel veel. Ik ben ontzettend dankbaar dat we in een vrij land wonen, waarin je je geloof kunt belijden, ik voel me erg betrokken met de vervolgte kerk, bijvoorbeeld moslims in Egypte die christen zijn geworden en voor hun leven moeten vrezen, die angst hebben wij hier niet. Ik ben ontzettend dankbaar om politiek en geloof met elkaar te verbinden, om in het politieke debat van je geloof te getuigen en aan te geven waar je standpunten vandaan komen, voor een partij als de ChristenUnie, die christenen van verschillende pluimage en diverse kerken bijeen brengt en waar iets heel moois gebeurt, daar ben ik dankbaar voor.

En persoonlijk ben ik dankbaar voor de mogelijkheden die ik heb, voor de plek waar ik zit, om aan de politiek mee te doen, ik ben dankbaar voor mijn vrouw, voor mijn kinderen, voor de gemeente waar ik deel vanuit maak.

Dat is goed om hardop te zeggen, want het valt mij wel eens op dat wij niet zo'n dankbaar volkje zijn. Maar als je nou eens duizend kilometer naar het oosten gaat en drieduizend kilometer naar het zuiden, kom je in zo'n andere wereld met zoveel minder vrijheid, minder welvaart, minder mogelijkheden.

door Frits Tromp

Weigerpolitici

Een volksvertegenwoordiger ontleent zijn democratische legitimatie aan zijn achterban, die op hem stemt. Maar aan de andere kant zit hij er ook als vertegenwoordiger van alle burgers. Een lastig dilemma in het licht van onze meerderheidsdemocratie, waar de helft plus één bepalend kan zijn. Een politicus mag dan wel namens zijn achterban onderdeel zijn van de meerderheid (lees: formele democratie, zie ook onlangs verschenen essay van André Rouvoet), maar hij heeft ook verantwoording af te leggen tegenover de minderheid (lees: materiële democratie).

In onze rechtsstaat is het van groot belang dat minderheden worden gehoord en beschermd. De huidige Grondwet, die onder de liberale Thorbecke in 1848 is ingevoerd, spreekt veelvuldig over de vrijheden van ieder mens, ongeacht godsdienst of levensovertuiging. Maar wel 'behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet'. En daar wringt de schoen. In ons democratische stelsel is de volksvertegenwoordiging medewetgever, en bepaalt daarmee mede de kaders van de vrijheden die in de Grondwet worden geschetst. De meerderheid bepaalt dus de speelruimte van de vrijheid voor de minderheid. Maar kan die meerderheid dat wel verantwoorden richting die minderheid?

De laatste maanden kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat de meerderheid steeds minder gewillig is verantwoording af te leggen over haar keuzes. In plaats daarvan rent de meerderheid als een doldwaze stier achter de rode lap van hun eigen ideologie aan en weigert gedegen verantwoording af te leggen aan de minderheid die men onderweg vertrapt. En vaak betreft dit religieuze minderheden, die volgens de Grondwet toch echt de vrijheid wordt geboden vorm te geven aan hun religieuze overtuiging.

Recentelijk nog in het debat rondom het ritueel slachten, dat op wens van de joodse en islamitische minderheid plaatsvindt. De rituele slacht behelst minder dan één procent van de totale Nederlandse slacht. In plaats van ruimte te geven aan deze minderheid, negeerde een grote Kamermeerderheid onder aanvoering van Marianne Thieme, de joodse en islamitische minderheid. Zonder gedegen onderzoek te doen naar de daadwerkelijke gang van zaken rondom het ritueel slachten. Is het zo'n moeite om beleidskaders op te stellen om onnodig dierenleed te voorkomen, in plaats van de mogelijkheid tot ritueel slachten te verbieden?

Dit speelde ook bij het debat over de gewetensbezwaarde trouwambtenaar, waarbij men zonder blikken of blozen een streep zette door de vrijheid van gewetensbezwaarden die een andere kijk hebben op het huwelijk dan een meerderheid proclameert. Naar de wet kan elk homostel in Nederland getrouwd worden. Is het dan zo'n moeite om achter de balie van het stadhuis een aantal trouwambtenaren de vrijheid te geven om dergelijke huwelijken niet te sluiten, zoals PvdA-leider Job Cohen in 2000 bepleitte toen hij nog staatssecretaris was? In plaats daarvan wordt nu door diverse politici als Ineke van Gent (GroenLinks) en Alexander Pechtold (D66) vol trots gemeld dat het tijdperk van 'weigerambtenaren' voorbij is. Overigens getuigt het van weinig respect jegens de benadeelde trouwambtenaren om het besluit zo triomfantelijk te vieren.

In beide debatten ontwaar ik het fenomeen van de weigerpolitici. Politici die blind achter hun eigen ideeën aanlopen en weigeren uitvoering te geven aan hun taak als vertegenwoordiger van alle Nederlanders en alleen achter hun eigen achterban aan lopen. Een benauwend verschijnsel voor de minderheden die niet kunnen leunen op een parlementaire meerderheid. Zeker omdat de vrijheden die de Grondwet biedt steeds verder worden ingeperkt door deze weigerpolitici, die met de helft plus één, de helft min één aan de kant schuiven.

De tendens dat de overheid geen ruimte meer laat voor verschil, zoals weigerpolitici bij het ritueel slachten en de gewetensbezwaarde trouwambtenaren succesvol bepleitten, zal gekeerd moeten worden. In plaats daarvan dient de overheid het algemeen belang voor ogen te houden en moet zij vrijheden gunnen aan minderheden, tegen het meerderheidsstandpunt in. Dan is niet alleen de meerderheid plus één tevreden, maar voelt iedereen zich gehoord in het publieke debat.

door **Robert Heij**
Voorzitter *Perspectief*

Advertentie

Verzekerd van goede zorg

Voor elk lid dat zich per 1 januari 2012 aanmeldt, steunt DVZ het werk van Perspectief met een eenmalige gift van € 50,-.

Op www.dvz.nl vind je meer informatie. Je kunt er ook een premieberekening maken, een offerte opvragen of een zorgverzekering afsluiten.

Als je dit jaar 18 wordt kun je ook naar DVZ overstappen in de maand voorafgaande aan je verjaardag. Bel ons gerust: (071) 365 28 02. We helpen je graag!

Christelijke zorg

Perspectief onderscheidt zich van andere politieke jongeren-organisaties door de visie op het leven, de samenleving en de politiek. Deze visie sluit naadloos aan bij de Principe Polis van DVZ.

Aanbieding

Perspectief heeft voor haar leden een groepskorting geregeld voor de zorgverzekeringen van DVZ:

- € 75,- premie retour voor elke nieuwe premiebetalende verzekerde
- 10% korting op de basisverzekering
- 15% korting op de aanvullende verzekeringen
- 10% korting op de doorlopende reisverzekering

Uitstekende service

Al vele jaren scoort de kwaliteit van onze klantenservice zeer hoog. Dat blijkt uit onafhankelijke onderzoeken van KiesBeter, MarketResponse, de ConsumentenBond en het Verbond van Verzekeraars.

Advertentie

O'LINTE

TRAININGEN | LOOPBAANADVIES | WORKSHOPS

Tel: 08787-18222

Email: info@olinte.nl

Web: www.olinte.nl

ontdek
talent

teambuilding
solliciteren

communicatie
loopbaanadvies

creatief
samenwerken
feest

trainingen
workshops

netwerken

Locatie Trainingen & Workshops:
Landgoed Schothorst
Schothorsterlaan 11
3822 NA AMERSFOORT

O'linte, altijd waardevol!

fotopagina

Congres PerspectieF

25-26 november

Nieuws

ChristenUnie gebruikt campagnevideo PerspectieF voor Zendtijd Politieke Partijen

dinsdag 04 oktober 2011

De ChristenUnie heeft de campagnevideo van PerspectieF gebruikt als spot voor de Zendtijd Politieke Partijen. In een reactie zegt de partij "zo enthousiast te zijn over de rap en video dat we besloten deze opnieuw uit te brengen voor de Zendtijd Politieke Partijen". PerspectieF-voorzitter Robert Heij: "Het is een goed teken dat de partij deze video, die op jongeren gericht is, heeft overgenomen. De partij richt zich hiermee uitdrukkelijk op jongeren, waar wij natuurlijk erg blij mee zijn."

PerspectieF kiest constructieve houding in debat rond pensioenakkoord

zaterdag 08 oktober 2011

Vanmorgen kopte NU.nl: 'Jongeren samen tegen pensioenakkoord'. Diverse politieke jongerenorganisaties hebben via een manifest laten weten het onlangs gesloten pensioenakkoord te bekritisieren. PerspectieF stond niet tussen de deelnemende organisaties. Waarom niet? Voorzitter Robert Heij: 'We moeten voorkomen dat we nu een generatieconflict creëren op dit dossier.'

Opinie Nederlands Dagblad: Elektronicasector schreeuwt om fair trade

vrijdag 04 november 2011

Deze week is het 'Fairtrade week'. Nederland wordt een week lang geprikkeld om fairtrade producten te gaan kopen. Het vreemde is dat er in onder andere de elektronicasector nog geen fairtrade producten zijn. Dit terwijl juist deze sector een explosieve groei kent met bijvoorbeeld de smartphones. Maar achter deze bling-blingwereld van mooie apparaten schuilt een zwarte werkelijkheid.

Succesvolle eerste avond debattraining PerspectieF

maandag 21 november 2011

Afgelopen donderdag vond de eerste debattraining van PerspectieF plaats. Voormalig PerspectieF-voorzitter Rogier Havelaar verzorgde de training en begon de avond met een bezinning op het doel van debatteren, volgens hem het samen zoeken naar de waarheid. Vervolgens gaf Rogier de participanten verschillende behulpzame instrumenten waarmee zij hun debatvaardigheden konden verfijnen.

Verslag 'Welkom bij PerspectieF'-dag van 05 november 2011

donderdag 10 november 2011

Met een organisatie van tegen de 1800 leden, zo werd er vanuit het bestuur gedacht, zijn er vast mensen die nog niet alles weten over PerspectieF en wat er binnen PerspectieF te doen is. Deze gedachte werd uitgewerkt tot de 'Welkom bij PerspectieF'-dag, die afgelopen zaterdag plaatsvond. Het vermoeden bleek juist, want er was zeker animo voor deze dag.

Opinieartikel 'Suriname en Nederland: tijd voor een volwassen relatie'

dinsdag 15 november 2011

Vanmiddag wordt er in de Tweede Kamer gedebatteerd over de relatie tussen Nederland en Suriname. In het Algemeen Overleg komt de brief ter sprake die minister Rosenthal naar de Kamer heeft gestuurd. Hierin schetst de minister zijn visie op de toekomstige relatie tussen onze beide landen. PerspectieF vindt de houding van minister Rosenthal nogal koud en zakelijk en pleit voor een volwassen relatie tussen Nederland en Suriname. Daarom beschreven zij samen met Carl Breeveld, Surinaams parlementariër voor de DOE-partij, hun kijk op de zaak.

PerspectieF'ers tevreden over koers ChristenUnie en partijleider Arie Slob

donderdag 17 november 2011

Vandaag presenteerde EénVandaag haar onderzoek onder de leden van politieke jongerenorganisaties. De achterban van PerspectieF uitte zich erg positief over partijleider Arie Slob, de prestaties van de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie en de invloed die PerspectieF heeft op de koers van de partij. Daarnaast beek 60% voorstander van de missie naar Kunduz en vindt 81% dat de rol van de Koningin ook politiek moet blijven.

PerspectieF heeft inbreng in Tweede Kamerdebat over eerlijke handel

vrijdag 18 november 2011

Afgelopen donderdag debatteerde de Tweede Kamer over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. PerspectieF heeft fair trade tot één van haar vier speerpunten verkozen en zocht daarom in de aanloop naar het debat de samenwerking met ChristenUnie-Kamerlid Carola Schouten. Politiek bestuurslid Niels Rijke was bij het debat aanwezig en maakte een verslag.

Advertentie

Leiderschaps training 2012

Na het succes van de leiderschapstraining van vorig jaar, willen we de training in 2012 voor de zesde keer aanbieden. De training beoogt het ontwikkelen van jonge betrokken christenen, die zich vanuit hun geloof willen inzetten voor de christelijke politiek en samenleving. Wij zijn op zoek naar potentiële leiders die out of the box kunnen denken, die lef hebben en zich verwant voelen met het werk van Perspectief.

Tijdens de trainingsavonden worden aan de hand van theorie, persoonlijk contact en praktijk verschillende onderwerpen behandeld. Het uitwisselen van ervaringen en het geven van feedback op elkaar vormt een centraal en belangrijk onderdeel van elke avond.

Naast deze avonden krijgen de deelnemers een externe coach toegewezen. Deze coach is een echte leider en is zeer ervaren in het bedrijfsleven of de politieke wereld. De deelnemers dienen gedurende de cursus minimaal drie keer af te spreken met hun coach. De coachingsgesprekken gaan over onderwerpen die de deelnemer zelf ter sprake brengt. De gesprekken zijn persoonlijk van aard. De coaches op hun beurt, delen hun ervaringen met de deelnemers. Als deelnemer ben je zelf verantwoordelijk voor het contact met je coach. Blijf je passief in het contact met je coach, dan haal je hier niet het optimale uit. Jij en je coach werken samen, en jij bent het "materiaal" waarmee wordt gewerkt. Kortom: hoe meer je van jezelf laat zien, hoe meer je aan het contact met je coach zult hebben!

Profiel deelnemers:

- Zijn tussen de 18 en 26 jaar oud
- Zijn overtuigd christen
- Zijn lid van Perspectief
- Voelen zich op hun gemak in een groep
- Durven zich open op te stellen
- Zijn leergierig

Verwachtingen:

- Een bijdrage van € 85,-
- Alle avonden aanwezig
- Goed voorbereid op de cursusavonden
- Kunnen omgaan met feedback
- Goed contact met de coach
- Commitment

Programma:

Op de eerste avond wordt gestart met een eerste kennismaking met elkaar. De doelstellingen en werkwijze van de cursus worden uitgelegd. De daarop volgende avonden wordt het contact met de coaches besproken, worden diverse onderdelen van leiderschap behandeld en bespreken we vooraf voorbereide cases. Tegen het einde van de cursus gaan we met elkaar een vrijdag en een zaterdag weg. De vrijdag wordt gebruikt als cursusdag. Waarbij we diverse vakkundigen hebben uitgenodigd om ons iets te komen vertellen over hun vakgebied. Zaterdag hebben we een dag met de coaches gezamenlijk waarbij ook Arie Slob aanwezig zal zijn. Aanwezigheid op vrijdag en zaterdag is voor alle deelnemers verplicht. Dit geldt overigens ook voor de trainingsavonden.

Aanmelding

Om te kunnen deelnemen aan deze training willen wij je vragen te solliciteren middels een sollicitatiebrief en CV. Dit alles stuur je per e-mail vóór **1 januari** naar Matthias Freeke, leiders@perspectief.nu. Wij zullen op basis van de brieven en motivaties een keuze moeten maken. We hebben helaas maar plek voor 10 personen. Motivatie is leidend in deze selectie. Ook de toewijzing van de coaches gebeurt door de organisatoren van deze training.

Wij verwachten dat de volgende punten in je brief terugkomen:

- *Waarom je aan deze training wilt meedoen*
- *Wat je persoonlijke doelstellingen zijn (wat wil je leren)*
- *Of je van jezelf vindt dat je een leider bent en waarom*
- *Binnen welk onderdeel van Perspectief je actief wilt zijn als leider*
- *Wie je bent, wat je doet, waar je woont etc*
- *Alles wat je ons verder wilt vertellen en wat van toepassing kan zijn*

Agenda:

Avond 1: 23 januari | Avond 2: 20 februari | Avond 3: 19 maart
Avond 4: 23 april | Avond 5: 21 mei | Weekend: 29 / 30 juni

Word actief bij PerspectieF!

PerspectieF zet zich als christelijke politieke jongerenorganisatie in op allerlei maatschappelijke gebieden. Denk bijvoorbeeld aan eerlijke handel, godsdienstvrijheid, verslavingsbeleid en jonge werkers. PerspectieF brengt haar eigen geluid naar buiten met betrekking tot deze – en vele andere – thema's, door middel van bijvoorbeeld actie te voeren, artikelen te schrijven en manifesten aan Kamerleden te overhandigen. Uiteindelijk zijn onze werkgroepen hiervoor verantwoordelijk. Zij zijn daarom onmisbaar binnen PerspectieF.

Wil jij meedoen in één van onze werkgroepen en daardoor een onmisbare factor worden binnen PerspectieF? Hieronder lees je wat PerspectieF jou te bieden heeft en waarnaar wij op zoek zijn.

Wij zoeken iemand die:

- Lid is van PerspectieF of lid wil worden
- Het leuk vindt om politiek actief te zijn
- Zowel zelfstandig als in teamverband kan werken
- Kennis heeft en/of kennis op wil doen op thema's waar de werkgroep zich mee bezig houdt
- Resultaatgericht is
- Graag nieuwe dingen oppakt
- Ongeveer drie uur in de week wil vrij maken voor PerspectieF

Wij bieden:

- Een uitdagende en enthousiaste werkgroep
- Veel mogelijkheden om verder te groeien binnen de organisatie
- Contacten met vrijwel alle gelederen van PerspectieF
- Een plek waar jij je mening mag laten horen en kan ontwikkelen
- De mogelijkheid om actief mee te werken aan de visie en de toekomst van PerspectieF
- Veel ruimte voor eigen initiatief
- Cursussen om jezelf verder te ontwikkelen
- Elf werkgroepen waarbinnen je actief kunt worden
- Een gezellige en inspirerende sfeer

De werkgroepen die wij aanbieden:

Arbeid en Sociale Zaken
 Buitenlandse Zaken en Defensie
 Democratie
 Bestuur en Burgerschap
 Duurzaamheid
 Economie en Financiën
 Gezondheid en Zorg
 Internationaal en Europa
 Justitie en Veiligheid
 Onderwijs
 Cultuur en Wetenschap
 Ontwikkelingssamenwerking
 Ruimte en Mobiliteit.

Als je geïnteresseerd bent, stuur dan je CV met een korte motivatie naar Sander van 't Foort (bestuurslid politiek) politiek@perspectief.nu.

Voor andere vragen kan je ook bij Sander terecht (telefoonnummer: 06-15 906 935).

PerspectieF
 ChristenUnie-jongeren

Afschuiven op zwakste schakel of doorpakken met sterke schakels?

De afgelopen tijd hebben we in de media vrijwel dagelijks allerlei Europese regeringsleiders gezien. Zij kwamen praten over of we wel of niet Griekenland en Italië moeten redden en hoe. Over Berlusconi, of over het duo 'Merkozy'. Al deze onderwerpen komen voort uit een geschiedenis van steeds meer integratie binnen Europa. Na de Tweede Wereldoorlog kwam er de 'Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal' om te zorgen voor opbouw na de oorlog. Na dit samenwerkingsverband tussen België, Frankrijk, West-Duitsland, Italië, Luxemburg en Nederland volgden er nog diverse verdragen met steeds meer landen. Binnen Europa kwam steeds meer samenwerking, op de kaart zou je het kunnen uitbeelden door een potje inkt op Amsterdam te zetten en die naar het zuidwesten te laten omvallen (mits je dan enkele noordelijke landen niet vergeet). Het is goed om te beseffen dat vanuit ons deel van het continent de samenwerking begon. Ongeveer tien grote samenwerkingsvormen zijn aan de huidige Europese Unie met het verdrag van Lissabon voorafgegaan.

Om dit politieke even concreet te maken kun je bijvoorbeeld denken aan wat je nu allemaal in de winkel kunt kopen. Een aantal jaren geleden had je niet kunnen denken dat je zoveel soorten olijfolie uit de mediterrane landen kon kopen bij de supermarkt. Die landen krijgen op hun beurt weer Nederlandse vakantiegangers. Nu kun je hier tegen in brengen dat dit allemaal allang gebeurde, zeker waar. Maar nog niet zo veel en zo makkelijk als nu. Onder andere makkelijk omdat we daar en hier (nog) met de euro betalen. En veel doordat er ook globalisatie los van de euro plaats vindt. Om nog maar niet te spreken van diegenen die hun pensioen in bijvoorbeeld Italië genieten. Een ander voordeel van de euro is dat we makkelijk prijzen kunnen vergelijken, zo heb je op vakantie in Frankrijk door dat de stokbroden daar veel goedkoper (en vaak lekkerder) zijn, terwijl flesjes water even duur zijn. Dit is logisch omdat ook de supermarkten meer op Europees en verder internationaal vlak opereren, zodoende gaat de economische 'Law of one Price' op. Deze wet houdt in dat (in relatieve zin) de prijzen waar ter wereld ook aan elkaar gelijk dienen te zijn¹. Behalve deze voorbeelden kun je ook denken aan de voordelen voor bedrijven om niet meer met wisselkoersproblemen en wisselkoersrisico's te zitten. Bovendien leidt een sterke munt er ook toe dat er voor investeerders minder

risico is, dit kan dus leiden tot een hogere marktwaarde van de bedrijven die gevestigd zijn (qua beurs genoteerd) in de landen of monetaire unies met een sterke munt, bijvoorbeeld een sterke eurozone. Behalve aan bedrijfsvoordelen kun je voor personen denken aan het 'vrije verkeer van personen'. Geen grenscontroles en dergelijke. Wellicht denk je dat dit wat kort door de bocht is, en dat is ook ten dele zo. Desalniettemin zijn dit de huis-tuin-en-keukenvoorbeelden van de voordelen.

Uiteraard is er ook een aantal nadelen. Behalve allerlei invoeringproblemen van de verdragen, zijn er ook later in het traject problemen. In deze dagen van diverse crises zie je dit duidelijk naar voren komen. Sommigen willen nog even voor het voetlicht brengen dat we nooit aan het project Europa hadden moeten beginnen. Dat kan allemaal waar wezen, maar dat is nu eenmaal gebeurd en hierbij dien je te denken aan het gevaar van gezonken kosten. Dat is een veel voorkomende valkuil in economisch opzicht, gezonken kosten zijn kosten waar je geen invloed meer op kunt uitoefenen. Als je bijvoorbeeld naar een concert gaat en je hebt de kaartjes gekocht, maakt het niet uit of je gaat of dat je door ziekte verhinderd bent. Je hebt ze gekocht. Heel misschien kun je je kaartjes verkopen, maar dat is wat anders dan zeggen dat je de koop nog ongedaan kunt maken en daarom de koop(prijs) in berekeningen nog mee moet nemen. Zo is het eigenlijk ook met Europa, we kunnen nu hard roepen dat Griekenland niet had mogen toetreden en dat ze daarom nu zouden moeten uittreden. Maar zo werkt het niet, ze hadden

inderdaad niet toe mogen worden gelaten, dat klopt. Maar we kunnen Griekenland er (juridisch gezien) niet uit zetten. De problemen met Griekenland zijn zeer complex, te complex voor de Perspex. In ieder geval kunnen we een aantal hoofdlijnen proberen te zien.

De grote verwevenheid van landen in Europa wrekt zich nu. Je ziet vandaag dat er veel wordt gehandeld binnen Europa², dit vraagt een goede sterke financiële sector en een goede infrastructuur. Hierop is dan ook flink ingezet door onder andere de Europese Commissie. Desondanks lijkt het 'project Europa' vast te lopen en moet de kar worden losgetrokken. Het duo Merkel en Sarkozy, ofwel Merkozy, zegt hard te werken aan de oplossing en meende op 26 oktober ook de oplossing te hebben. Een week later bleek dat toch wat minder juist toen premier Papandreou zijn kabinet in crisisberaad bijeen moest roepen nadat hij had gezegd een referendum te willen houden over de plannen waarna hij het stokje heeft moeten overdragen aan de econoom en voormalig vicepresident van de ECB Lucas Papademos. Het oplossen van de eurocrisis duurt nu al een aardige tijd. Dat heeft verschillende kanten, enerzijds roeren onder andere pensioenfondsen zich omdat die vinden dat het trage handelen zorgt voor kosten vanwege opportuniteit en vastlopende beurzen in samenhang met kredietverlening en lage rentestanden. Anderzijds zijn er parlementariërs in verschillende landen die het allemaal wel erg snel vinden gaan waardoor ze het idee krijgen aan de zijlijn te worden gezet. Dr. Wim Boonstra, chefeconoom bij de Rabobank, heeft hierover onder andere gezegd dat "de helft van het vermogensverlies te wijten is aan [politieke] besluiteloosheid". Iedereen zal dan ook begrijpen dat we niet gek op moeten kijken als er weer een financiële crisis komt. Nu wordt al door veel financiële agenten gesproken over 'negatieve groeiverwachtingen' en 'problematische rentestanden'.

Om uit deze moeilijke situatie te komen worden er door allerlei mensen oplossingen aangedragen. De een beweert dat er geen euro meer naar Griekenland moet (SP en PVV), de ander wil het European Financial Stability Facility (EFSF, noodfonds) hard omhoog (economen van D66). Om hierin positie te kiezen is moeilijk. Het is daarom goed om verder te kijken dan vandaag en goed te luisteren naar wat anderen zeggen. Ook om goed te luisteren naar

de verschillen tussen economen. Bijvoorbeeld noemt Boonstra een beter Stabiteits- en Groeipact (SGP) en zwaardere sancties een illusie terwijl prof dr. Arnoud Boot een 'Marshallplan' voor Griekenland het overwegen waard vindt, mits er strenge sancties zijn. Hij noemt dan ook de risico's voor Nederland van het pakket van 26 oktober te groot en ziet liever meer macht naar het IMF gaan omdat Europa dit verzaakt³. Goed om hierbij op te merken is, dat prof. Boot partijloos is. Prof. dr. Koen G. Berden (D66) is voorstander van een groter noodfonds en ziet graag meer Europa, hij gaat dan ook flink in tegen de PVV en noemt het willens en wetens niet willen begrijpen door de PVV van de economische problemen 'onverantwoordelijk'.

Voordat je allerlei oplossingen kunt vergelijken moet je eerst de situatie goed bekijken en ben je genoodzaakt enkele aannames te doen. Je moet blijven beseffen dat landen geen bedrijven zijn. Op papier kunnen boetes mooi zijn, maar hoeveel nut heeft dat als een land al een groot tekort heeft? Prof. Boot vraagt zich dan ook terecht af hoe groot de democratische legitimiteit kan blijven als je de mogelijkheid hebt om landen stemrecht te ontnemen. Het zijn allemaal noodoplossingen, een (mogelijk) echte oplossing zoals bijvoorbeeld eurobonds, de Europese obligaties, kunnen pas worden ingezet op het moment dat er rust is op de markten. Nu is die rust ver te zoeken. Verder gaan we er nu van uit dat we de euro moeten behouden als gemeenschappelijk betaalmiddel voor Europa. Mijns inziens is dat ook juist omdat de kosten voor het uit de euro stappen van Nederland hoog zijn⁴.

Bovendien zullen we later weer moeten instappen omdat we wel wat macht hebben, maar niet zoveel dat we onszelf zonder euro overeind kunnen houden. De kosten van een uitstaptraject voor Griekenland zijn ook hoog. De financiële sector is verstandig geweest door te gaan afboeken, echter is daarmee nog niet de handel met Griekenland naar een ander land verplaatst. Als banken leningen verstrekken willen ze doorgaans er ook hun slaatje uit kunnen slaan, dat is logisch. Als dat tijden lang is gebeurd tegen risico's, is het ook niet vreemd als er – wanneer dat nodig is – op die risico's wordt gewezen. Er zitten veel haken en ogen aan zowel een stap uit de euro, ongeacht welk land de euro zal verlaten, als aan het afboeken van private schulden. Hierboven zijn al wat problemen met een stap uit de euro genoemd, bij een afboeking van private schulden kun je denken aan problemen van mentaliteit om nog de overgebleven schulden niet te doen oplopen en ook aan problemen voor de inkomsten van banken en andere geldschieters als pensioenfondsen. Omdat we ons hiervan bewust zijn, dringt ook

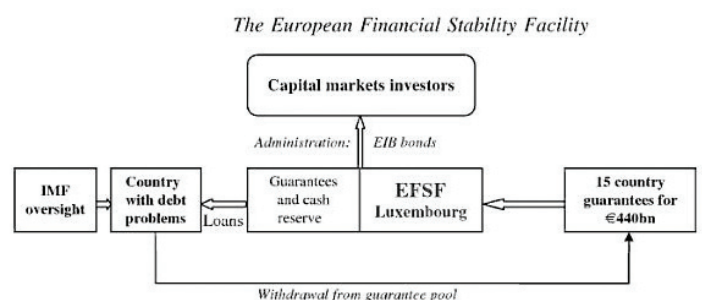
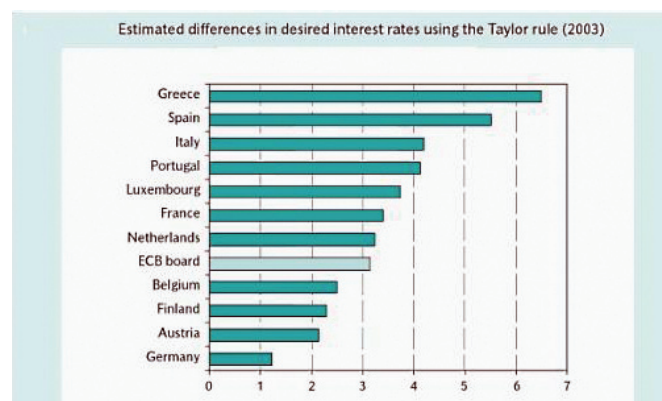

Diagram A – The European Financial Stability Facility (EFSF)

Source: The German Debt Office.

het besef zich aan ons op dat de ketting van Eurolanden dus zo sterk is als de zwakste schakel. Dit laatste kan worden opgelost door eurobonds omdat die zorgen voor een kruislingse verantwoordelijkheid. Volgens dr. Boonstra is een dergelijke vorm van verantwoordelijkheid al aanwezig bij 'zijn' Rabobank waarbij de kleine dorpsbank de grote bank vasthoudt en andersom. Het invoeren van eurobonds is op dit moment echter niet handig, wel moet bij mogelijk toekomstige invoering worden gelet op strenge governance en goede sancties. Een andere oplossing voor het sterker maken van de ketting van Eurolanden is het vergoten van het EFSF. Dit klinkt paradoxaal, echter door het verhogen win je vertrouwen. Confidence en Credibility zijn mijns inziens kernwoorden voor de huidige tijd. Door het winnen van vertrouwen is de kans groot dat er een minder groot beroep op het EFSF hoeft te worden gedaan dan nu met steeds kleine stapjes. Nu lopen we steeds achter de feiten aan en ontbreekt het aan daadkracht. Bovendien dienen er strengere sancties te zijn, er moet gehamerd worden op het SGP. Frankrijk en Duitsland hebben het SGP in 2005 afgezwakt, Merkel heeft hiervoor al excuses aangeboden. De ChristenUnie hamert terecht op naleving, fractievoorzitter Slob benadrukte dit nog een dag voor de vergadering van euroleiders op 26 oktober⁵. Een eurocommissaris kan een uitkomst zijn, mits er dan ook sancties zijn. Hierbij is democratische legitimiteit van zeer groot belang, terecht volgt de CU op dit moment hierin de adviezen van economen als prof. Boot. De CU laat zich op dit moment niet zo zeer uit over een verhoging van het noodfonds, hopelijk wel op het moment dat je dit leest. Hierin speelt met name (als dan niet subjectief) visie een rol, zie je financiële agenten alles uittesten of verwacht je veel van de rationele agent die gaat voor optimale (en dus niet korte termijn, maar lange termijn maximale) winst⁶. Hierbij is ook belangrijk dat landen daadwerkelijk ook zelf tot actie over gaan en niet steeds denken dat ze worden gered (probleem van moral hazard). Peter van Dalen, Europarlementariër voor de CU, zegt dan ook terecht dat een "herstelplan nodig is voor de Griekse economie om de dan resterende schuld wél te kunnen afbetalen. Ook moeten Grieken vol inzetten op het innen van belastingen." Dat laatste is essentieel omdat Griekenland zelf alleen nog uit de crisis kan komen als het ofwel meer uitgeeft (een beetje Keynes dus) ofwel keihard gaat bezuinigen om zo meer inkomsten te genereren dan er uitgaven zijn. Nu, dat uitgeven gaat niet, dan zouden ze ook nog een groter tekort krijgen op de lopende rekening van de betalingsbalans. Anderzijds kunnen de Grieken het probleem oplossen door in te zetten op lagere lonen en daarmee de concurrentiekracht ten opzichte van andere (euro)landen vergroten. Dat is niet populair, echter wordt ergere werkloosheid mogelijk voorkomen en kan men zo weer in een (inter)nationaal evenwicht terechtkomen. Als je hier meer over wil lezen, kun je eens kijken naar de Australische econoom Trevor Swan, hij heeft hiervoor ook enkele nuttige modellen ontwikkeld. Ook is het niet gek dat er nu problemen zijn met de mediterrane landen, dit blijkt al uit verwachtingen van onder andere De Grauwe. Zo zag hij dat Zuid-Europese landen bijvoorbeeld hogere rentestanden wensten dan landen als Duitsland en Nederland. Dit zie je in de figuur, let dus op dat het niet de daadwerkelijke rentestanden zijn, maar de gewenste rentestanden. De daadwerkelijke zijn flink veranderd, de gewenste niet significant.

De problemen in euroland zijn nog niet voorbij. Een overheid die daadkracht toont is noodzakelijk, voort slenteren zoals nu kan niet meer en is vanuit christelijk oogpunt onverantwoordelijk. We moeten niet alleen solidair zijn naar onze eigen burgers, we moeten ook duidelijk zijn en mensen oproepen hun verantwoordelijkheden te nemen. Perspectief dient zich verre te houden van praten voor de bühne en wil zich dan ook constructief opstellen om op een bescheiden manier mee te praten in het publieke debat over Europa en verdere (financiële) Europese integratie.

¹ De LOP is een van de belangrijkste assumpties tegenwoordig. Zonder LOP krijg je arbitrage en zo toch weer een LOP. Op internet is er veel informatie over te vinden, ook in boeken over Macroeconomics, International Economics en Finance.

² Hierover kun je meer lezen in boeken van Grubel en Lloyd, zij hebben ook de Grubel Lloydindex ontworpen voor het beschouwen van Intra Industry Trade.

$GLi = 1 - \frac{|Export_i - Import_i|}{Export_i + Import_i}$. Je neemt de export en import per productcategorie (categorie i , vandaar het subscript i), naarmate de uitkomst 0 ($GLi=0$) nadert spreek je van inter industry trade, naarmate de uitkomst 1 ($GLi=1$) nadert spreek je van intra industry trade.

³ Dit heeft hij door middel van diverse opiniebijdragen aan kranten en op radio en televisie duidelijk gemaakt.

⁴ Hierin volg ik de lijn die wordt uitgezet door onder andere Mr. drs. J.C. de Jager (minister) en prof. dr. Bas Jacobs (monetair econoom).

⁵ Zie www.christenunie.nl en de sites van ChristenUnie afdelingen in Europa en regionaal voor de flimpjes en teksten van kamerleden over de crises.

⁶ Doorgaans gaan Amerikaanse economen en agenten voor maximale winst en de Europese voor optimale winst. Simpel gezegd verkoopt de bakker nu niet tegen de hoofdprijs brood omdat hij morgen ook nog klanten wil hebben, hij kiest (voor zover dat kan) de optimale prijs en niet de maximale prijs.

Matthijs de Snoo

werkgroepvoorzitter bij de werkgroep Democratie,
Bestuur en Burgerschap

Hoge griffierechten: failliet van de rechtstaat?

Vanaf 1 juli 2012 gaan de griffierechten fors omhoog, is het plan van Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie. In de Memorie van Toelichting¹ (MvT) worden hiervoor de volgende redenen gegeven:

- 1 De eigen verantwoordelijkheid van de rechtzoekende**
- 2 Het stimuleren van het innovatieve vermogen van de rechtspraak**
- 3 Het op orde brengen van de overheidsfinanciën.**

Belangrijk uitgangspunt is dat de hoogte van het griffiegeld kostendekkend wordt en dat de rechtspraak wordt bekostigd door degenen die er gebruik van maken, en dus niet vanuit de algemene middelen.² Voor de lagere inkomens wordt compensatie geboden. In de MvT wordt gesteld dat daardoor 'het grondwettelijke en verdragsrechtelijk gegarandeerde recht op toegang tot de rechter gerespecteerd'³ wordt. In de politiek en in de samenleving is veel kritiek geuit op dit wetsvoorstel en men vreest voor een belemmering van de toegang tot de rechter. Een uiteenzetting vanuit juridisch, politiek en maatschappelijk oogpunt.

Juridisch

De toegang tot de rechter is een recht dat wordt gewaarborgd in artikel 6 Europees Verdrag Rechten van de Mens (EVRM). Dit artikel in het EVRM over het recht op een eerlijk proces vereist effectieve rechtsbescherming voor de burger. De vraag is of met de verhoging van de griffierechten de toegang tot de rechter, in bepaalde geschillen en voor bepaalde groepen burgers, onmogelijk wordt gemaakt. Een andere vraag is of met deze wetswijziging ook daadwerkelijk 'het grondwettelijke en verdragsrechtelijk gegarandeerde recht op toegang tot de rechter' wordt gerespecteerd, zoals gesteld in de MvT.

In de argumentatie voor de verhoging van de griffierechten stelt de overheid dat de burger bij zich-

zelf goed moet nagaan of het wel nodig is een procedure aan te spannen. Premier Rutte heeft gezegd dat deze maatregel een prikkel is voor de burger om het nut van een procedure voor de rechter goed af te wegen. Met andere woorden, door verhoging van het griffierecht probeert de overheid de burger in deze beslissing alvast te sturen met een dusdanige financiële prikkel dat toegang tot de rechter belemmerd kan worden.

De burger heeft op grond van artikel 6 EVRM recht op toegang tot de rechter. Uiteraard moet misbruik van dit recht bestreden worden. Maar dit kan niet betekenen dat de overheid voor de burger bepaald of die wel of niet van dit recht gebruik moet maken. De kosten voor het voeren van een gerechtelijke procedure kunnen dusdanig hoog worden, dat dit voor bepaalde groepen in de samenleving of voor bepaalde geschillen de toegang tot de rechter in de praktijk onmogelijk maakt.

Het Europese Hof van de Rechten van de Mens (EHRM) heeft 2 uitspraken gedaan over de hoogte van griffierechten, waaruit geconcludeerd kan worden dat 'de hoogte van het griffiegeld volgens het EHRM niet in een disproportionele verhouding mag staan tot het inkomen'⁴. In de politiek en in de samenleving is veel kritiek op de verhoging van de griffiegelden gekomen, omdat men meent dat er wel sprake is van een disproportionele verhouding. Met de verhoging van de griffiegelden kan procederen een recht van de elite worden. Nederland loopt zodoende het risico op de vingers te worden getikt door het EHRM voor het niet waarborgen van de toegang tot de rechter, zoals bepaald in artikel 6 EVRM.

Kritiek vanuit de maatschappij

De consumentenbond uit scherpe kritiek op de voorgenomen bezuinigen. Door de verhoging van de griffiekosten wordt de drempel om naar de rechter te stappen verhoogd. Dit zullen vooral de armere huishoudens merken. Voor deze mensen is een rechtsbijstandverzekering, die onder andere de griffiekosten dekt, vaak een te grote financiële last. Voor veel bedrijven zal het niet rendabel zijn om een zaak te beginnen tegen wanbetalers, daar de griffiekosten hoger zijn dan het te innen bedrag. De weg naar de rechter wordt zodoende voor veel mensen afgesneden.

De Nationale ombudsman vindt dat het kabinet verkeerd gedrag van de overheid beloont. Het maken van bezwaar tegen een besluit kost nu zoveel geld dat het voor veel mensen te duur is geworden. De Raad van de Rechtspraak kan zich vinden in de redenering van de ombudsman: de overheid maakt de drempel om te procederen

Alternatieven

In tijden van financiële crisis zijn bezuinigingen onontkoombaar. Maatregelen om kosten te besparen door de toegang tot de rechter te belemmeren, moeten echter niet leiden tot het failliet van de rechtstaat. Daarom is het van belang om maatregelen te overwegen die kosten in de rechtspraak besparen, maar geen inbreuk vormen op artikel 6 EVRM.

Mediation is zo'n alternatief. Het is tijd- en kostenbesparend vergeleken met rechtszaken. Tegenwoordig proberen rechtbanken in veel zaken burgers al naar mediation te verwijzen. Hoe gebruikelijker mediation wordt, hoe minder zaken uiteindelijk voor de rechter zullen komen. Mochten partijen echter niet hun geschil kunnen oplossen met mediation, dan moet de toegang tot de rechter openstaan.

Dit laatste geldt voor alle alternatieven op het gebied van geschillenbeslechting; deze kunnen worden aangemoedigd of in het uiterste geval worden verplicht voordat men de stap naar de rechter kan zetten. Maar uiteindelijk moet de toegang naar de rechter in praktijk mogelijk zijn en blijven. Geen enkel alternatief mag daar afbreuk aan doen, zolang dit alternatief zelf niet aan de eisen van artikel 6 EVRM voldoet.

Conclusie

Breed leeft de angst dat de verhoging van het griffierecht leidt tot een belemmering van de toegang tot de rechter wat een inbreuk op artikel 6 EVRM kan betekenen. Uit bijgaande illustratie blijkt wat de verhoging van de griffierechten in concrete zaken kan betekenen. Burgers zullen minder snel de stap naar de rechter nemen. Dit is vanuit financieel oogpunt aantrekkelijk en enige drempels tegen nodeloos procederen, kan gerechtvaardigd worden. Maar deze verhoging van de griffiekosten leidt tot rechtsongelijkheid omdat het voor de lagere inkomens en voor bepaalde geschillen in de praktijk niet meer haalbaar is om naar de rechter te gaan. Zeker bij geschillen met de overheid is het kwalijk als de toegang tot de rechter belemmerd wordt. Niet alleen vanuit het perspectief dat de overheid dan ongestoord haar gang kan gaan, maar ook omdat dit op de verhouding tussen burger en overheid een negatieve invloed heeft. Deze kritieken op de verhoging van de griffiekosten zijn gehoord door het kabinet. Er zijn wijzigingen aangebracht in de Wet griffierechten, maar ook deze wijzigingen nemen de kritieken niet weg. De wijziging van de Wet griffierechten burgerlijke zaken en enige andere wetten in verband met de verhoging van griffierechten⁵ wordt waarschijnlijk dit jaar nog besproken in de Tweede Kamer. Wij roepen de Tweede Kamerleden op om zorg te dragen dat waarborgen in deze wet worden opgenomen waardoor bezuinigingsmaatregelen niet de toegang tot de rechter belemmeren.

Hout parkeren

Een vroege parkingkaart levert een hoge voorkeursvoordeel op. Verplichte bijdragen aan het vervoer van de parkingkaart voor het lokale gebied. Het nut van een parkingkaart voor de auto. Dit is echter niet de bedoeling, omdat er geen dan anderszins wordt betaald. De gemeente wijst haar bezwaar af. De stap naar de rechter.

Griffierecht nu:	Griffierecht straks:
€ 41,00	€ 250,00

Duopenruimte

Een duopenruimte wordt niet meer gebruikt. Het is niet de bedoeling de gemeentelijke duopenruimte te gebruiken voor het lokale gebied. Het nut van een parkingkaart voor de auto. Dit is echter niet de bedoeling, omdat er geen dan anderszins wordt betaald. De gemeente wijst haar bezwaar af. De stap naar de rechter.

Griffierecht nu:	Griffierecht straks:
€ 258,00	€ 1125,00

Echt- en boedelscheiding

Een echtelijke boedelscheiding. Het is niet de bedoeling de boedelscheiding te gebruiken voor het lokale gebied. Het nut van een parkingkaart voor de auto. Dit is echter niet de bedoeling, omdat er geen dan anderszins wordt betaald. De gemeente wijst haar bezwaar af. De stap naar de rechter.

Griffierecht nu:	Griffierecht straks:
€ 2648,00	€ 8500,00

Arbeidsconflict

Een arbeidsconflict. Het is niet de bedoeling de arbeidsconflict te gebruiken voor het lokale gebied. Het nut van een parkingkaart voor de auto. Dit is echter niet de bedoeling, omdat er geen dan anderszins wordt betaald. De gemeente wijst haar bezwaar af. De stap naar de rechter.

Griffierecht nu:	Griffierecht straks:
€ 142,00	€ 500,00

Bron: Bureau de Rechten

¹ Kamerstukken II 2011/12, 33 071, nr. 3.

² Kamerstukken II 2010/11, 32 417, nr. 15, p. 45 punt 7 en p. 47.

³ Kamerstukken II 2011/12, 33 071, nr. 3, p. 1.

⁴ Janneke Gerards, 'Kroniek van de grondrechten', *Nederlands Juristenblad* 2011/1756. Zie bijvoorbeeld EHRM, *Marina v. Letland*, 26 oktober 2010, nr. 46040/07 en EHRM, *Perdigão v. Portugal*, 16 november 2010, nr. 24768/06.

⁵ Kamerstukken II 2011/12, 33 071, nr. 2.

Crisistijd tijdlijn

De afgelopen jaren, hebben verschillende crises de Nederlandse economie getroffen. In eerste instantie begon het met de kredietcrisis, waaruit de financiële crisis volgde. De financiële crisis resulteerde in een economische crisis en deze laatst genoemde is opgevolgd door een schuldencrisis.

Zoals aangegeven is de gehele schakel begonnen met de kredietcrisis, deze zal eerst worden toegelicht. Doordat financiële instellingen te optimistische groeiverwachtingen in hun berekeningsmodellen hanteerden, brachten zij teveel krediet op de markt. Daarnaast had de FED de rente stapsgewijs verlaagd van 6 % naar 1,75 % en werden er door financiële instellingen vaak hypotheekleningen verleend op een variabele rentebasis. Vanwege teveel krediet op de markt, ontstond de situatie waarin duurzame goederen, voornamelijk vastgoed, te hoog werden gewaardeerd.

Toen in 2007 de rente weer ging stijgen, kwamen veel personen met een hypotheek op basis van variabele rente in de problemen bij het voldoen van hun hypotheeklasten. Hierdoor moesten zij gedwongen hun huis verkopen of werden executieveilingen toegepast. Door het stijgende aantal woningen dat op de markt werd aangeboden, daalde de prijs. Personen die gebruik maken van overwaarde om hun hypotheek te financieren, kwamen hierdoor in de problemen.

Doordat de consumenten niet meer aan hun hypotheek verplichtingen naar de financiële instellingen konden voldoen, kwamen deze laatste ook in problemen. Aangezien de prijzen die werden verkregen, bij een gedwongen verkopen of executieveilingen van woningen, fors lager lag dan de waarde waarop men de hypotheek had gebaseerd.

Eén van de financiële instellingen die zwaar heeft geleden onder de kredietcrisis is Lehman Brothers. De beurswaarde van het aandeel Lehman Brothers kelderde begin september 2008 omlaag, toen beleggers gingen twijfelen aan de solvabiliteit en liquiditeit van deze grote speler op de financiële markt. Op 13 september 2008 is er door de Federal Reserve Bank of New York een uiterste poging gedaan om in samenwerking met de leiders van de grote financiële instellingen van Wall Street, Lehman Brothers te redden. Echter doordat de autoriteiten niet wilden meewerken aan het faciliteren van een overname van Lehman Brothers door Bank of America, besloot laatst genoemde niet Lehman Brothers maar Merrill Lynch over te nemen.

Op maandag 15 augustus vroeg Lehman Brothers surséance van betaling aan. Hiermee was de val van deze grote financiële dienstverlener, die eigenlijk niemand voor mogelijk had gehouden, een feit. De gevolgen hiervan waren enorm.

Door de val van Lehman Brothers daalde het onderling vertrouwen in de markt sterk. En juist aangezien in het huidige financiële stelsel de meeste valuaties niet worden gedekt tegen een vaste waarde blijven deze valuaties altijd speculatief en zeer gevoelig voor fluctuaties. Vertrouwen is dus essentieel element in de financiële markt.

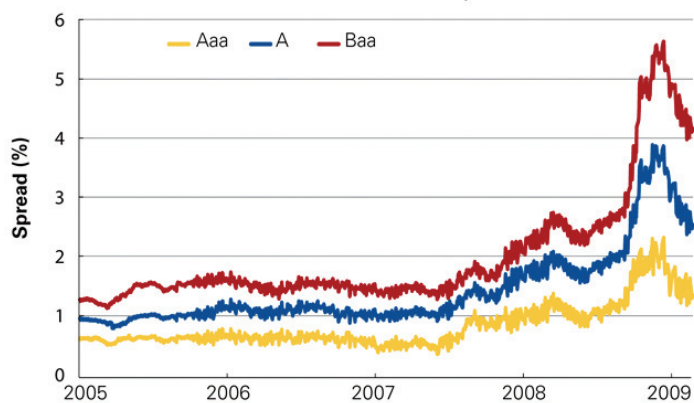
De gevolgen van de daling in het vertrouwen waren groot, zowel voor de financiële markt als voor het bedrijfsleven. Financiële instellingen hadden geen vertrouwen meer in elkaars solvabiliteit, waardoor de onderlinge kredietverlening grotendeels kwam stil te liggen. Ook Nederlandse bedrijven zoals Philips hebben hier veel bijvoorbeeld hinder van ondervonden, aangezien de huisbank van Philips, vanwege het ontbreken van vertrouwen, niet tot een overeenkomst kon komen met de huisbank van de leverancier in de Verenigde Staten. Hierdoor kon de levering niet worden voldaan wat aangeeft hoe belangrijk het vertrouwen onderling in de financiële wereld is.

Daarnaast werden financiële instellingen erg terughoudend in kredietverlening aan onderneming en particulieren, waardoor er minder investeringen in duurzame goederen konden plaats vinden.

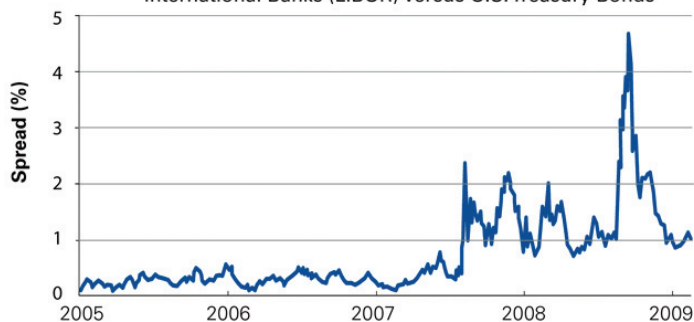
Kredietverlening is van groot belang voor economische groei. Politici moeten ook beseffen dat op dit moment er moet worden gestreefd naar deze kredietverlening zo weinig mogelijk te hinderen. Regelingen zoals een financiële transactie taks in zijn op dit moment economisch gezien niet verstandig, aangezien financieel kapitaal zeer mobiel is en dus heel moeilijk te belastingen. Financiële instellingen zullen de financiële transactie taks voor meer dan 90 % doorberekenen aan de klanten¹. Oftewel afnemers van krediet zullen in absoluut termen minder kunnen lenen, waardoor de investeringen zullen dalen.

Het enkel in Nederland of Europa invoeren van een financiële transactie taks is schadelijk voor de Nederlandse economie. Financiële instellingen zullen hierdoor uitwijken naar andere landen, waar

Panel A: Yield Spread of Long-Term Corporate Bonds Versus U.S. Treasury Bonds

Panel B: Yield Spread of Short-Term Loans to Major International Banks (LIBOR) Versus U.S. Treasury Bonds

door er minder regulering kan plaats vinden. Daarnaast draagt de financiële sector ongeveer 10 % bij aan het GDP van Nederland en een vertek van financiële instellingen zou grote gevolgen hebben voor de opbrengsten van belastingen zoals de vennootschapbelasting.

Verder blijft bij een geografische beperkte invoering ook gelden dat de kredietverlening zoals hierboven aangegeven grotendeels zal worden door berekend aan de klant, waardoor er minder krediet zal worden afgenomen.

Eind 2010 kwam Griekenland naar buiten met het nieuws dat hun staatschuld en begrotingstekort, eigenlijk groter was dan in eerste instantie was aangegeven in de officiële rapporten. De economie was aan het aantrekken, maar door deze gebeurtenis ontwikkelde zich een nieuwe crisis, namelijk een schuldencrisis.

Ook anno 2011 blijven financiële instellingen het in de publieke opinie ontgelden. Echter wanneer deze schuldencrisis goed wordt geanalyseerd, kan de conclusie worden getrokken dat niet alleen de financiële wereld maar voornamelijk de overheden hier schuldig aan zijn. Politiek leiders hebben de begrotingstekorten te hoog laat op lopen tot soms wel 10 % en de staatschuld tot wel meer dan 150 % van het GDP. Doordat er in de tussentijd weinig of geen hervormingen zijn doorgevoerd is het op korte termijn voor veel landen lastig de overheidsfinancien op orde te brengen. Daarnaast hebben grote landen, zoals Frankrijk en Duitsland in 2005 het SGP genegeerd en daardoor een precedent geschepd voor andere landen.

Hieruit kan niet worden afgeleid dat overheden geen leningen meer moeten aantrekken, wel moeten ze hun schulden verminderen. Lenen en het maken van schulden blijft echter essentieel voor de economische ontwikkeling en het instandhouden van een gezond financieel systeem. Immers door het lenen van financiële

middelen ontstaat er een multiplier waardoor er economische groei kan plaats vinden.

Doordat het vertrouwen van beleggers in verschillende Europese landen sterk is afgenomen zien we onwenselijke effecten op de markt voor staatsobligaties. Enerzijds stijgt de rente die obligatiehouders vragen, wat een logisch gevolg is, aangezien zij meer risico zullen lopen bij hun investering. Echter daarnaast groeit de spread tussen de rente's die de verschillende Europese landen moeten betalen ook sterk (zie ook afbeelding, waar de groei van de spread tussen de rente standen van corporate bonds met verschillende kredietbeoordelingen wordt weergegeven). De groei van deze spreads heeft een negatieve invloed op het concurrentievervalsvermogen van onder andere de Zuid-Europese landen.

Kortom wanneer bovengenoemde crisissen worden geanalyseerd kan worden geconcludeerd dat enerzijds het ontbreken van vertrouwen cruciaal is en dat daarnaast de schuldratio's van zowel landen als financiële instellingen te hoog waren. Komende periode zal dus moeten worden gewerkt aan het versterken van het weerstandsvermogen, waardoor de risico's die het complexe financiële systeem kent, kunnen worden gedekt. Alleen wanneer de buffers van landen en financiële instelling weer zijn toegenomen, kan het vertrouwen worden terug gewonnen.

¹ De superscripts slaan op de kredietvraag- (demand) en kredietaanbod-elasticiteiten (supply). Merk op dat Φ de afwentelingscoëfficiënt is, die bepaalt hoeveel van de belasting wordt afgewenteld op immobiel kapitaal. Aangezien de elasticiteit van de supply bijna gelijk is aan 0 en daardoor de afwentelingscoëfficiënt zo goed als gelijk zal zijn aan de demand gedeeld door de demand, zal er meer dan 90 % worden doorberekend, als dus Bas Jacobs (Erasmus Universiteit).

² Multiplator:

$$(1 + c)/(r + e + c)$$

Waarbij:

c het aandeel contant geld van hun klanten wat de financiële instelling in bezit houdt

r het wettelijke reserve vereiste is,

e de eventuele extra reserves die de financiële instelling wil aanhouden

door Martin Otte

penningmeester bij Perspectief &

student Bedrijfseconomie aan de Tilburg University

Neem jij je ouders weer in huis?

De grenzeloze generatie en de zorg voor ouderen

De verzorgingsstaat, en vooral de ouderenzorg, staat onder druk. De vergrijzing enerzijds en de ontgroening anderzijds gaan zorgen voor (te) hoge kosten. Bezuinigingen of belastingverhoging zijn dus onvermijdbaar. Echter, los van het snijden in de zorgkosten blijft de zorgvraag van ouderen grotendeels bestaan. Er zal dus weer meer gevraagd gaan worden van de samenleving. De samenleving: dat zijn wij. Neem jij je straks, over 20 á 30 jaar, je ouders weer in huis?

Dit artikel gaat hier dieper op in aan de hand van het onderzoek van Spangenberg en Lampert (2009) De grenzeloze generatie. De volgende vragen staan hierbij centraal. Is onze huidige jongerengeneratie wel in staat om aan de zorgtaak te voldoen? Is deze generatie daartoe bereid? Heeft zij de juiste mentaliteit? Eerst wordt kort beschreven hoe de verzorgingsstaat eigenlijk is ontstaan en hoe men daar vanuit het christelijke politieke denken tegenover stond.

Ontwikkeling van de verzorgingsstaat

Hoewel wij niet beter weten dan dat de overheid een centrale rol vervult bij het organiseren en financieren van zorg en sociale zekerheid, is dat niet altijd het geval geweest. Lange tijd lag de zorgtaak bij families, lokale gemeenschappen en de kerk (WRR 2006: 117). Dat de overheid een meer centrale rol ging spelen, het ontstaan van een verzorgingsstaat, kent twee oorzaken. Enerzijds is het ontstaan als reactie op de Industriële Revolutie¹, en de daar uit voortkomende verstedelijking, en had het dus een functionele achtergrond. De samenleving, en met name de kerk, was niet meer in staat om aan de zorgtaak te voldoen en kon niet voldoende sociale zekerheid borgen en toen is de staat in dit gat gesprongen. Anderzijds greep de overheid sociale zekerheid en zorg ook aan als een middel voor nationale integratie.

Hoe stonden de christelijke politieke partijen hierin? De Anti-Revolutionaire Partij (ARP) en de SGP stonden huiverig tegenover een groter overheidsingrijpen in het sociale domein. Ten eerste stelde de ARP dat de overheid niet te veel bemoeienis moet hebben met het bevorderen van sociale zekerheid, omdat maatschappelijk werk in de eerste plaats een taak is voor maatschappelijke organisaties, en dat hun geen strobreed in de weg mag worden gelegd om tot de uitoefening van hun taak te komen (ARP 1963: 10). Andere bezwaren vanuit het christelijk politieke denken tegen de verzorgingsstaat zijn het materiële motief dat in de verzorgingsstaat schuilt en de ongewenste effecten van dit overheidsbeleid, zoals misbruik en individualisering. Een collectief sociaal zekerheidsstelsel zou "luiards" en "profiteurs" kweken (De Lange 1966: 117; Rup-

pert 1965: 65). De Katholieke Volkspartij kent, daarentegen, in deze jaren een 'sociale koers'. Deze partij pleitte voor een sociaal zekerheidsstelsel en nauwere betrokkenheid van de overheid, naast het werk van maatschappelijke organisaties (KVP 1945: 5). De Christen Historische Unie (CHU) neemt in die tijd een middenpositie in en schuift na de Tweede Wereldoorlog op richting de KVP (Lucardie 2002: 38).

Na de Tweede Wereldoorlog wordt de verzorgingsstaat in een rap tempo uitgebouwd zoals blijkt uit de Werkloosheidswet (1949), de Algemene Ouderdomswet (1956), Algemene Weduwen- en Wezenwet (1959) en Algemene Bijstandswet (1963). Wat betreft de zorg aan ouderen kenmerkt het naoorlogse beleid zich door een nadruk op het vergroten van de onafhankelijkheid van (zorgbehoefte) ouderen. Met andere woorden, in plaats van het zorgen voor ouderen in de privésfeer werd het belang van formele zorg benadrukt. De ouderen werden dus "uit huis" in bejaardencentra geplaatst.

Na de jaren van uitbouw van de verzorgingsstaat komt er in de jaren '70 een omslag; van een breed aanvaard uitgangspunt wordt de verzorgingsstaat weer onderwerp van discussie (WRR 2006: 33). De laatste jaren is deze discussie alleen maar verhevigd. Er wordt weer gesproken over het terugleggen van zorgtaken bij de samenleving. Dus van formele zorg weer terug naar informele zorg. Neem jij je ouders weer in huis?

Het zorgprofiel van de grenzeloze generatie

Onderzoeksbureau Motivaction heeft de afgelopen 25 jaar mentaliteitsonderzoek gedaan bij verschillende generaties (Spangenberg en Lampert 2009). Zij hebben onze huidige bevolking grofweg ingedeeld in drie generaties: grenzeloze generatie (geboren vanaf 1986), pragmatische generatie (tussen 1971 en 1985) en oudere generaties (1970 en eerder). Daarnaast onderscheiden zij vier burgerschapsstijlen² of mentaliteiten: 1) pragmatisch & afwachtend, 2) buitenstaanders/afzijdig, 3) verantwoord & actief en 4) plichtsgetrouw & afhankelijk.

¹ Hoewel in Nederland de industrialisatie pas laat op gang kwam en Nederland nooit een echt industrieland is geweest, was ook hier sprake van een toename van zwaar en ongezond werk in fabrieken en de vorming van vakbonden (WRR 2006: 41).

² Motivaction onderscheidt 8 mentaliteitsprofielen, die door de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) samengevat zijn in de 4 burgerschapsstijlen

Individen met dezelfde mentaliteit delen basiswaarden in het dagelijks leven, ten aanzien van familie, werk, maatschappij en vrije tijd, en hebben vergelijkbare ambities en esthetische voorkeuren. Deze waarden werken door in hun gedrag, reacties op regelgeving en handhaving. Dit onderzoek geeft dus inzicht in hoeverre de grenzeloze generatie, onze generatie, capabel is om de zorgtaken die teruggelegd worden door de overheid op zich te nemen. Dus is de grenzeloze generatie solidair ten opzichte van familie en de naaste omgeving? En voelt zij zich daar verantwoordelijk voor? Dit is het geval bij de Verantwoordelijke en Plichtsgetrouwe burgers (zie hiernaast).

Het onderzoek van Motivaction vergelijkt de mentaliteit van de grenzeloze generatie met de twee voorgaande generaties. Grafiek 1 laat zien dat in oudere generaties (nu ouder dan 41) de verantwoordelijke en plichtsgetrouwe burgers een knappe meerderheid (53%) vormen. Deze meerderheid is verdwenen in de pragmatische generatie (nu tussen de 26 en 40) en duidelijk een minderheid (18%) binnen de huidige jongerencultuur.

De Grenzeloze Generaties wordt getypeerd als minder solidair, minder ethisch en minder gericht op de directe leefomgeving . Dit wordt onderstreept door het volgende: op de stelling dat iedereen zich persoonlijk behoort in te zetten voor de gemeenschap beaamde 67% van de Grenzeloze Generaties, terwijl 73% en 81% bij de pragmatische- en oudere generaties, respectievelijk zich in de stelling kon vinden (Spangenberg en Lampert 2009: 254)

Conclusie

Op basis van dit onderzoek is er weinig aanleiding om op de vraag van dit artikel 'neem jij je ouders in huis?' een bevestigend antwoord te geven. Het zorgvraagstuk van de toekomst is niet slechts financieel, het vraagt ook een grotere bereidwilligheid van burgers om zelf zorgtaken op zich te nemen. Maar de Grenzeloze Generatie lijkt zich niet te ontwikkelen tot een generatie burgers die hiertoe bereid is.

Hoewel er vanuit het christelijk politieke denken aanknopingspunten zijn om positief te reageren op (weer) een grote rol van de samenleving in het zorg dragen voor elkaar, stelt dit onderzoek vraagtekens bij de praktische haalbaarheid hiervan.

Echter, er is een lichtpuntje aan de horizon. Tot ongeveer het 25ste levensjaar ligt dit mentaliteitsprofiel bij jongeren nog niet vast. Daarom is het nodig dat de overheid aandacht schenkt aan het investeren in de mentaliteit van jongeren en geen 'so be it'-houding aanneemt. Daarnaast kunnen we juist als christelijke politieke

Typografie van burgers

Pragmatische burgers zijn op zichzelf gericht, hun eigen identiteit staat voorop met trefwoorden als zelfbewust, assertief en egocentrisch. Hun buurt bestaat uit het eigen huis met daaromheen – vaak op enige afstand – sociale knooppunten met een sterke lokale identiteit zoals kroegen, bistro's, winkels en fitnesscentra.

Bij Buitenstaande burgers gaat eigenbelang voor algemeen belang en dit uit zich overwegend in een wantrouwende en intolerante houding jegens gezag. Ze vergelijken zichzelf steeds met anderen om te kijken of ze niet achteroplopen of worden achtergesteld. Hun sociale betrokkenheid is minder vanzelfsprekend dan voorheen. Deze groep is weinig gevoelig voor algemene brede maatschappelijke idealen.

Verantwoorde burgers stellen zich kritisch maar welwillend op tegenover de overheid. Deze burgers zien hun buurt als een onderdeel van de stad en willen meedenken over hoe deze moet worden ingericht, aangestuurd en beveiligd.

Plichtsgetrouwe burgers vinden het moeilijk om maatschappelijke veranderingen te volgen en stellen zich volgzzaam en gezagsgetrouw op. Hun buurt is beperkt tot de naaste burens en buurtvoorzieningen (school, buurtcentrum, kerk, buurtwinkel) in een straal van een paar honderd meter en zijn daar vaak bij betrokken.

jongerenorganisatie laten zien hoe je betrokken kunt zijn op 'je naaste omgeving'.

Bronvermelding

ARP (1963) 'Program van actie', XIX. *Maatschappelijk werk*.

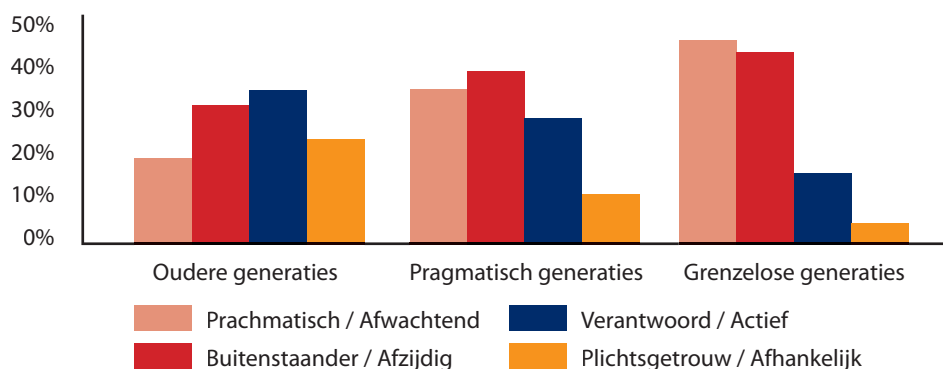
KVP (1945) *Beginselprogramma van de Katholieke Volkspartij*.

Lucardie, P. (2002) *Nederlands Stroomland*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

De Lange, H.M. (1966) *De gestalte van een verantwoordelijke maatschappij*.

Ruppert, M. (1965) *De welvaartsstaat*.

F. Spangenberg & M. Lampert (2009) *De Grenzeloze Generatie en de eeuwige jeugd van hun opvoeders*.

door
Jasper van Oordt
Gijsbert van Wijngaarden
Trineke Palm
Maarten van Ooijen

“Van **eigen belang** naar **gedeeld belang**”

Onlangs deed een ronde door Amsterdam mij weer denken aan de Occupy beweging. Deze, vanaf het begin niet centraal aangestuurde protestbeweging, zou een machtsfront van de burgers tegen het uit de rails gelopen kapitalisme moeten betekenen. Geïnspireerd door beelden van Wall Street en gefrustreerd door de schever wordende inkomensverschillen togen in oktober pakweg 1500 mensen naar het Beursplein (inmiddels 3.000.000 likes op FaceBook). Het kortetermijn gedachtegoed om snel geld te verdienen, er zelf beter van te worden, noem het eigen belang, lijkt zijn einde te naderen. De bij Occupy getoonde frustratie lijkt door menig Nederlander gedeeld, hoewel niet altijd even direct. De hulp aan probleemlanden als Ierland, Spanje en Portugal werd schoorvoetend ter kennisgeving aangenomen. De hulp om de Griekse schuldenlast af te betalen lijkt de Nederlandse politiek in een meer penibele situatie te werpen. Te meer daar onze andere broeder, Italië, ook in enige problemen lijkt te komen. Meer dan ooit wordt een beroep gedaan op internationale solidariteit. De ander te hulp schieten lijkt een behoorlijke opgave. Dit wordt mede in stand gehouden doordat het gevaar bestaat om deze solidariteit, bijvoorbeeld het blijven steunen van economische probleemlanden, te blijven bezien vanuit economisch perspectief. Is het economisch perspectief dat het consolideren van het huidige kapitalisme behelst wel te prefereren? Het is een bekend gegeven dat een crisis voor verandering zorgt. Het kan wijs zijn een dergelijk crisis-moment aan te grijpen voor een analyse. Wat gaat goed en wat kan beter?

Redenerend vanuit het standpunt van ontwikkelings samenwerking (OS) zijn er drie mogelijke aspecten welke extra aandacht verdienen waarin internationale solidariteit centraal staat. Gekeken wordt naar vrede en veiligheid, rechtsstaat en internationale rechtsorde, en als laatste duurzame ontwikkeling.

Vrede en veiligheid

Daar het proces van de Arabische lente haar verdere verloop kent, worden merkwaardige verhoudingen zichtbaar. Tot welke prijs heeft het Westen vrede en stabiliteit in het Midden Oosten gesteund? Nu de misdaden van Khadaffi en Mubarak zichtbaar zijn geworden, de sterke greep van het militaire apparaat op Egypte duidelijk wordt, en minderheden vrezen voor hun positie in de beginnende democratie te Egypte, wordt duidelijk dat het Midden-Oosten niet de levensstandaard kent zoals wij dat hebben. Kijkend naar de omstandigheden en ontwikkeling mag geconcludeerd worden dat de vrede en veiligheid en de stabiliteit als gevolg daarvan in de regio wel onze belangen heeft gediend, maar dat het goed mogelijk is dat de gemiddelde burger aldaar niet de profijt kent zoals wij die kennen. Dit werpt een ander licht op de vraag in

welke mate foute regimes gesteund moeten worden. Is het een wijze zet om, nu er fundamenteel wordt nagedacht over het gehanteerde kapitalistisch systeem, de strijd aan te gaan met corrupte regimes? Concreet komt de vraag tot ons of het te verkiezen is dat er belangen worden veilig gesteld ten koste van medeburgers en keke landen verderop.

Rechtsstaat en internationale rechtsorde

Dienen regimes die kleine stappen maken naar meer open samenlevingen gesteund te worden? Mogelijk. Ten eerste omdat een open samenleving alleen gepaard kan gaan met de verankering van een rechtsstaat en ten tweede omdat we ruimte moeten bieden voor het 'proces'. Het toewerken naar een rechtsstaat verdient support omdat alleen dit een vertrekpunt biedt waarin ongelijkheid rechtgetrokken kan worden, sterken worden ingekaderd en zwakken worden beschermd. Alleen een dergelijke omkadering biedt voldoende ruimte voor het laten ontstaan van een samenleven tussen diverse groepen mensen. Kleine stappen worden gemaakt als we spreken over een mogelijke herinrichting van de staat. Hierin moet het postmoderne ongeduld niet verward worden met de decennia, zo niet eeuwenlange ontwikkeling welke het Westen heeft gekenmerkt. voor het proces. Deze ruimte betekent ruimte voor dialectiek. Mensen mogen leren, ontdekken, fouten maken, opstaan en doorgaan. Het aanschouwen van een proces vereist controle, van jezelf om het te laten gebeuren. Het vereist geduld om het te laten bestaan en als laatste vraagt het vertrouwen. Vertrouwen in de ander dat ook hij de goede keuze zal maken.

Duurzame ontwikkeling

Een groter wordende bevolking met een afname van vruchtbaar land. Wanneer we ook de voedselspeculanten in ogenschouw nemen alsmede de groeiende behoefte aan biobrandstof dan wordt vrij snel duidelijk dat innovatie en verduurzaming wenselijk zijn. Niet alleen op het gebied van voedselvoorziening verdient verduurzaming aanbeveling. Op ieder willekeurig gebied: elektronica, delfstoffen, energie, en andere sectoren. Het verdient verduurzaming. Het tot 80% terugdringen van de CO2-uitstoot kan de Nederlandse overheid gemiddeld 10 miljard per jaar kosten (Volkskrant, 16 november). De consument weet ook dat het gebruik maken van andere duurzame producten in de schappen extra geld kost. Het is duidelijk dat deze ontwikkeling even nodig, als duur is. De vraag is dan ook of de consument bereid is om te betalen voor verduurzaming.

Wellicht moet de burger een stapje terug doen in haar verwachtingen. Wij wat minder, zij wat meer. Wij minder budget om vrij te besteden, door gebruik te maken van duurzame producten. Zij een hogere levensstandaard. Wij minder zekerheid op de juiste olie voorzieningen, zij de mogelijkheid om belangrijke stappen te

zetten naar een fundering van de rechtsstaat. Wij een kwetsbare opstelling op OS gebied, zij de mogelijkheid het vertrouwen niet te beschamen en tot ontplooiing te komen. Noem het gedeeld belang. Hoewel het ietwat rigide is geschetst, bezit het een kern van waarheid. Het besef dat wij in een van de betere landen leven mag aanzetten tot het nemen van initiatief. Het initiatief mag gelegen zijn in het hierboven beschreven gedeeld belang. Het is dan ook dit gedeeld belang van waaruit wij op zoek mogen gaan naar eigen belang. Het is dan ook het gedeeld belang dat bankiers, verzekeraars en ook ons, de gewone burgers, ertoe mag aanzetten

verantwoordelijkheid te nemen voor de naaste om van daaruit pas weer te kijken naar ons eigen belang. Mag de crisis aanzetten tot een handelen waar het vertrekpunt niet meer geld is en men zich niet meer richt op zijn of haar eigen belang, maar op het gedeelde belang. Mag het principe regeren dat wij eerst bedenken: wat is het beste voor ons? En niet: wat is het beste voor mij?

door Jaap Jan Krikken

Voorzitter werkgroep Ontwikkelingssamenwerking

Duurzaamheid en het bankroet gaan van onze economie

Als de huidige economische constellatie wordt gezien, en dan met name de situatie in Griekenland, dan kan er moeilijk anders worden geconcludeerd dat Europa voor moeilijke keuzes komt te staan. Er zijn economen die beweren dat ons huidige economisch model niet meer houdbaar is en we naar een ander (krimp)model moeten overstappen.¹ Het boegbeeld van duurzaamheid, Herman Wijffels, stelt zelfs dat de westerse wereld economisch op ramkoers ligt.² Moet Europa niet naar een economie van het genoeg, zoals Goudzwaard ooit voorstelde, waarbij we consuminderen in plaats van ongebreideld consumeren. Wat voor rol is er weggelegd voor duurzaamheid en kan Perspectief ook haar steentje bijdragen?

In China heeft het woord crisis een dubbele betekenis, namelijk die van probleem en die van kans.³ Zo kunnen deze crises benaderd worden: pessimistisch of optimistisch. Vanuit een pessimistische invalshoek kunnen de crises gezien worden als een probleem. Een probleem is op te lossen en daarna kunnen we wellicht allemaal weer op de oude voet voortgaan. Hardnekkige problemen zullen zich echter niet zomaar laten oplossen – de veenbrand woedt onopgemerkt door. Zo hebben onze wereldleiders oogluikend toegekeken, of ze hebben het werkelijk niet begrepen, hoe na de eerste financiële crisis wederom een tweede crisis zich voordoet. Hebben we niet geleerd van onze fouten? Ogenscheinlijk niet. Dat komt omdat brandjes blussen niet voldoende is. De crisis kan niet opgelost worden met meer van hetzelfde, maar vraagt om andersoortige, diepgaande, veranderingen. Verbaan noemt deze crisis ten diepste een morele crisis.⁴ Dit soort crises zijn in de kern daarom alleen op te lossen door een verandering in normen en waarden. Hoewel Wijffels niet spreekt over een normen en

waarden-crisis, meent hij wel dat er een fundamentele reorganisatie van de economie en samenleving dient plaats te vinden.⁵

Vanuit de optimistische invalshoek kan de crisis benaderd worden als kans. Het is een kans om te leren van gemaakte fouten. Het biedt de mogelijkheid tot een andere aanpak en het opzij zetten van oude handswijzen. Hierbij komt duurzaamheid om de hoek kijken, waarbij aandacht wordt gegeven aan de economische, maar vooral ook aan de ecologische en sociale noden van onze aarde en maatschappij. Daarbij moet men zich terdege bewust zijn van het feit dat duurzaamheid geen modegril is of een handig instrument om meer omzet te genereren, maar dat het vraagt om diepgaande verandering en een geheel andere aanpak. Duurzaamheid is veel meer op de lange termijn gericht. Zij vraagt belangen af te wegen, waaronder de belangen van toekomstige generaties. Zij noopt tot een economie van het genoeg als de balans tussen de economie, ecologie en maatschappij wordt verstoord; hetgeen moeilijk past

binnen ons paradigma van het steeds maar weer voeden van ons 'dikke-ik'.

De opdracht om duurzaamheid als kans te verzilveren is niet bepaald een sinecure. Het vraagt om een diepgaande verandering. Managementgoeroe Quinn zegt dat, wil diepgaande verandering slagen, men zichzelf moet confronteren met zijn eigen egoïsme en gebrek aan moed.⁶ Diepgaande verandering betekent daarenboven het durven aangaan van risico's. Als men hiertoe niet bereid is, dan vervalt men tot inertie, of zoals Quinn het verwoordt, lijdt men 'een trage dood'.⁷ Hiervan is sprake indien men liever de status quo handhaaft met alle gevolgen van dien. Een crisis oplossen, zonder diepgaande verandering toe te passen heeft een 'trage dood' ten gevolge. Pas als we bereid zijn om de confrontatie met onszelf aan te gaan kunnen we, paradoxaal genoeg, de wereld veranderen doordat we eerst onszelf veranderen.⁸

Natuurlijk is de idee van duurzaamheid niet een wondermiddel dat elke crisis het hoofd kan bieden. Niettemin kan duurzaamheid wel een fundamentele rol spelen in het herijken van onze normen en waarden teneinde fundamentele diepgaande verandering te realiseren. Duurzaamheid biedt de mogelijkheid om de natuur en de maatschappij weer te waarderen op hun werkelijke waarde. Duurzaamheid geeft tevens aan dat groei zich niet ongebreideld kan voortzetten als men niet met innovatieve oplossingen komt. Het virulente vooruitgangsideaal wordt zo een halt toegeroepen.

De kritische lezer zal zich onderhand afvragen wat de rol van Perspectief nou ooit kan zijn. Het antwoord is eenvoudig. Natuurlijk

kan PerspectieF niet in haar eentje de verschillende crises verhelpen, zij kan echter wel haar steentje bijdragen. Wij hebben de Bijbelse opdracht meegekregen om als goede rentmeesters voor de aarde te zorgen. Dit betekent dat wij de moed moeten hebben om tegen de stroom in te gaan. Als onze iPhones bijvoorbeeld niet eerlijk en onder erbarmelijke arbeidsomstandigheden worden geproduceerd, dienen wij als PerspectieF niet de ogen te sluiten, maar juist er tegen in te gaan. Het betekent bovendien dat we ons egoïsme aan de kaak stellen. Zijn wij bereid om iets van ons gemak of onze welvaart op te geven als dat mensen in minder welvarende landen een beter leven geeft? Tot slot dienen wij risico's aan te gaan. De onzekerheid en angst die gepaard gaan met mislukking dienen wij te trotseren.

Al met al kan er gesteld worden dat Europa, en dus ook Nederland, de crises als kans moet aangrijpen om diepgaand te veranderen. Dit betekent dat men moed moet hebben, de confrontatie moet aangaan met zijn of haar egoïsme en risico's moet durven nemen. Duurzaamheid kan daarbij dienst doen als onderliggend waardenkader als men overgaat naar een ander economisch model. Daarbij mag niet vergeten worden dat wij allen een eigen verantwoordelijkheid dragen. Ook wij dienen een diepgaande verandering te ondergaan richting een duurzame levensstijl. Doen wij dit niet, dan zal ook PerspectieF vroeg of laat bankroet gaan.

¹ Vgl. Blauwhof, G. en W. Verbaan (2009), Wolk 777, *Over crisis, krimp en duurzaamheid*.

² Toine, A. (2011), Herman Wijffels: *Dit kabinet staat met de rug naar de toekomst*, Pepper, p.27.

³ Knoblauch, J.W., c.s. (2004), *Leef je droom*, p.46.

⁴ Blauwhof, G. en W. Verbaan (2009), Wolk 777, *Over crisis, krimp en duurzaamheid*, p.124.

⁵ Toine, A. (2011), Herman Wijffels: *Dit kabinet staat met de rug naar de toekomst*, Pepper, p.29.

⁶ Quinn, R.E. (2006), *Diepgaande verandering, ontdek de leider in jezelf*, p.53.

⁷ Quinn, R.E. (2006), *Diepgaande verandering, ontdek de leider in jezelf*, p.176.

⁸ Quinn, R.E. (2006), *Diepgaande verandering, ontdek de leider in jezelf*, p.25.

door Bob Lapajian

voorzitter werkgroep Duurzaamheid

Sander van 't Foort

bestuurslid Politiek Binnenland Algemeen

Kunst biedt perspectief

Over de meerwaarde van kunst voor de samenleving

Tijdens een gesprek kom je te spreken over kunst. Je gesprekspartner is totaal niet overtuigd van het feit dat kunst een meerwaarde heeft voor de samenleving en is het dan ook van harte eens met de huidige bezuinigingen die de kunstsector treffen. Op basis van welke argumenten overtuig je deze gesprekspartner van de meerwaarde van kunst? In dit artikel willen wij een lans breken voor een positieve benadering van kunst, juist ook vanuit het christelijk geloof, en betogen dat kunst een onmisbare bijdrage levert aan een gezonde samenleving.

De verhouding tussen kunst en orthodoxe protestanten is altijd wat moeizaam geweest. Hoewel de karikatuurale opvatting van de beeldenstorm als een uiting van protestantse ongevoeligheid voor kunst nuancering behoeft en bijvoorbeeld Johannes Calvijn lang niet zo negatief tegenover kunst stond als velen menen, leert een blik op de geschiedenis dat (orthodoxe) protestanten niet zelden vooral grote gevaren in de kunst ontwaarden. Van de veroordeling van 'ijdele zondige schilderijen' door de zeventiende-eeuwse dominee Jodocus van Lodenstein (die overigens ook dichtte) tot de debatten van het afgelopen decennium over het mogelijk satanische karakter van de Harry Potter-boeken: steeds stonden de gevaren van kunstuitingen centraal. Als kunst al niet als een gevaarlijke bron van verleidingen werd gezien, dan toch wel als een overbodige, zinledige bezigheid. Ook nu lijkt die houding binnen de (achterban van de) ChristenUnie en PerspectieF nog sterk bepalend voor het denken over kunst en cultuur. Toen recent door het kabinet werd aangekondigd dat fors op kunst en cultuur bezuinigd zou worden, riep dat weinig reactie op uit christelijke hoek.

Kunst en christen-zijn

Voormalig VU-professor Hans Rookmaker (1922-1977) zag kunst als de realisering van de door God aan de mens gegeven artistieke mogelijkheden en vond dit gegeven-zijn haar legitimatie. Hij onderzocht de invloed van kunst in de samenleving en had daarbij bijzondere aandacht voor de rol die levensbeschouwing speelt bij de totstandkoming van kunst. Doordat ieder kunstwerk volgens hem toont hoe de kunstenaar zich verhoudt tot de werkelijkheid, zag hij in kunst een waardevolle mogelijkheid tot communicatie. Dit wordt door PerspectieF gelukkig ook onderkend, getuige het standpunt over kunst op de website: 'Kunstenaars ontwikkelen sterke middelen om te communiceren'. Kunst helpt volgens Rookmaker ook bij het helder krijgen van je eigen positie, omdat het "de sfeer schept waarin wij leven, ze reikt ons de termen aan, biedt ons een raamwerk waarbinnen we dingen kunnen zien en vatten, een landschap als het ware, zelfs zonder dat we dit merken."

Francis Schaeffer, een Amerikaanse filosoof en predikant, deelde deze opvatting en stelde daarnaast dat als Christus werkelijk Heer is over alles dit gevolgen heeft voor alle aspecten van het leven. Ook kunst kan zo een rol spelen in het verlossende werk van Christus. Hierbij moeten we zeker niet alleen aan stichtelijk bedoelde kunstwerken denken. Christelijk uitgever Henk Medema

COLOFON

Perspex

wordt uitgegeven door
Perspectief, ChristenUnie-jongeren

Hoofredactie

Frits Tromp

Eindredactie

Renske Oudekerk

Redactieleden

William Poutsma

Jan Hendrik van Sligtenhorst

Renske Oudekerk

Marjolein Koster

REDACTIEADRES

Postbus 439

3800 AK Amersfoort

T 06 - 137 741 34

E perspex@perspex.nu

Bezoekadres

Johan van Oldenbarneveltlaan 46

3818 HB Amersfoort

T 033 - 422 69 51

F 033 - 422 69 68

info@perspex.nu

www.perspex.nu

BESTUUR PERSPECTIEF

Voorzitter

Robert Heij

Penningmeester

Martin Otte

Interim-secretaris

Eva IJmker

Bestuurslid Politiek Binnenland & Vice-voorzitter

Maarten van Ooijen

Bestuurslid Politiek

Sander van 't Foort

Bestuurslid Politiek Buitenland

Niels Rijke

Bestuurslid Afdelingen en Interne organisatie

Imre Grevers

waarschuwt in een artikel over Harry Potter in het EO-magazine Visie (9 november 2007) zelfs dat juist stichtelijke jeugdboeken meer kwaad dan goed aan kunnen richten, omdat "aan die stichtelijke kinderboeken [...] geen ouder en geen kind zich een buil [kunnen] vallen, terwijl de kunst van het echte, kritische lezen verloren gaat."

De kracht van kunst

Kunst kan dus ogen openen en veranderingen in mensen teweeg brengen. Dat houdt misschien een zeker gevaar in, maar is het niet eerder een buitengewoon krachtig instrument dat mensen scherp houdt en tot meer onderling begrip kan leiden? Juist in een pluriforme samenleving als de Nederlandse zijn dit kenmerken die niet veronachtzaamd moeten worden. En de voorbeelden waaruit blijkt dat kunst deze functie kan vervullen, zijn talloos. Zo was de toneelvoorstelling Hooyo Ma 'aan – De dag dat ik vrouw werd (2010) van het Rotterdams Wijktheater voor de Somalische actrices die erin meespeelden een manier om met Afrikaanse vrouwen in Nederland in gesprek te komen over het taboeonderwerp vrouwenbesnijdenis. Leonoor Oonk van de Nederlandse Federatie Stotteren merkte dat de film The King's Speech voor meer openheid over stotteren zorgde, zo vertelt zij in Trouw op 22 oktober 2011. En geïnspireerd door de Harry Potter-boeken voeren kinderen onder de vlag van de Harry Potter Alliance actie tegen allerlei vormen van onrecht.

Sociale en cognitieve invloed

Naast het vermogen van kunst om te prikkelen en debat te stimuleren, is kunst natuurlijk ook een bron van plezier en vermaak en geeft het mensen de gelegenheid hun gaven te ontwikkelen. Ook op sociaal en cognitief vlak zien velen positieve effecten: "Kinderen leren om te luisteren en zich te concentreren. Ze krijgen meer geduld en trainen hun hersenen zodat ze meerdere dingen tegelijk kunnen doen. Ook geeft het bespelen van een instrument het kind een gevoel van eigenwaarde," aldus Nanou Kurstjens van Muziek Centrum Nederland in Trouw op 15 oktober 2011. Deze beweringen worden gestaafd door wetenschappelijk onderzoek, bijvoorbeeld van UvA-antropoloog Maurice Crul uit 2000. Hij ontdekte dat intensief lezen bij Nederlandse basisschoolkinderen van Turkse en Marokkaanse komaf een positieve invloed op hun schoolprestaties had. De grotere aandacht die op Franse scholen wordt besteed aan 'hogere cultuur' is er de oorzaak van dat in Frankrijk meer achterstandskinderen doordringen tot een hoog onderwijsniveau dan in Nederland, zo ontdekte Sarah Blom in haar promotieonderzoek (1995) voor de Rijksuniversiteit Groningen. Terecht speelt cultuureducatie in het beleid van het ministerie van OC&W dan ook een belangrijke rol.

Kunst is dus geen overbodige luxe en veel meer dan een bron van verleiding. Wij hopen dat dit besef ook binnen een partij als de ChristenUnie, met haar orthodox-protestantse achtergrond, breed gedragen mag worden en zich vertaalt in een politiek die erop gericht is de heilzame effecten van kunst en cultuur tot ontwikkeling te brengen.

door Bob Lapajian en Femke van der Kolk

Werkgroep Onderwijs, Cultuur & Wetenschap

DESIGN / OPMAAK

www.jobpoutsma.nl

Actie

Ritueel slachten

Perspectief bezorgd over positie minderheden in debat rondom ritueel slachten

dinsdag 13 december 2011

Is er nog ruimte voor verschil in Nederland? Het verbod op de rituele slacht betekent een sterke vermindering van tolerantie en een te grote inbreuk op de mensenrechten van minderheden. Perspectief uitte deze zorgen vanmiddag in een statement die zij overhandigde aan de Eerste Kamercommissie Landbouw. Perspectief-voorzitter Robert Heij: "Wij maken ons als jongeren bezorgd over de ruimte die er overblijft voor minderheden om vorm te geven aan hun levensovertuiging".

Robert Heij: "Democratie is meer dan het doordrukken van de opvatting van de helft plus één. Een ware democratische rechtsstaat waakt over de rechten van minderheden. Ik hoop dat volksvertegenwoordigers inzien dat zij er niet alleen zitten namens hun eigen achterban, maar verantwoording moeten afleggen aan alle Nederlanders. Wij willen niets liever dan een Nederland waarin iedereen in vrijheid vorm kan geven aan zijn/haar levensovertuiging."

